

**Pomorze
Zachodnie**
Strategia 2030

POLITYKA EDUKACYJNA

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
Szczecin, 2021 r.

Spis treści

Określenie obszaru tematycznego.....	4
Diagnoza stanu.....	4
Wymiar strategiczny polityki edukacyjnej.....	7
Ukierunkowanie interwencji.....	11
Wymiar realizacyjny polityki.....	20

Określenie obszaru tematycznego

Przedmiotem polityki edukacyjnej są działania samorządu województwa i współpracujących z nim podmiotów w zakresie organizacji, wspierania, upowszechniania i pogłębiania indywidualnych i zbiorowych procesów rozwojowych społeczności Pomorza Zachodniego. Odnoszą się one zarówno do wąsko rozumianej edukacji formalnej i nieformalnej, funkcjonowania placówek edukacyjnych i tworzących je kadr, programów, projektów i przedsięwzięć służących upowszechnianiu dostępu do wiedzy i jej praktycznego stosowania, jak też do szerszego kontekstu kreowania kompetencji i umiejętności przydatnych we wszelkich przejawach aktywności we współczesnym świecie. Tym samym polityka edukacyjna określa wiedzę oraz oparty na niej indywidualny i zbiorowy rozwój jako fundamentalne zagadnienie uzyskiwania przez społeczność regionu zdolności do funkcjonowania i wzmacniania swej konkurencyjności.

Polityka edukacyjna odnosi się do działań podejmowanych przez samorząd województwa, w szczególności przez jego jednostki organizacyjne właściwe w dziedzinie edukacji. Jako taka stanowi element Zachodniopomorskiego Modelu Programowana Rozwoju. Otwarte, szerokie i prorozwojowe podejście do zagadnienia uczenia się i zdobywania umiejętności i kompetencji sprawia jednak, że w praktykę i kontekst realizacji polityki angażowana jest aktywność szerokiego spektrum podmiotów działających w sferze edukacji, zarówno w wymiarze praktycznym, jak i przez kształtowanie jej otoczenia. Polityka edukacyjna jest zatem lokowana w obszarze zadań i zobowiązań samorządu województwa odnoszących się do kształtowania rynku pracy, tworzenia warunków dla rozwoju gospodarczego, kreowania spójności społecznej czy też kultywowania i rozwoju kultury. Edukacja wchodzi z nimi w bezpośrednie związki i stanowi o zdolności wspólnoty do zaspokajania kluczowych potrzeb oraz podejmowania wyzwań na miarę XXI wieku.

Przedmiot polityki edukacyjnej województwa zachodniopomorskiego odwołuje się do ogólniejszych prawidłowości rozwojowych, ale też koresponduje z bieżącymi rozwiązaniami w zakresie programów kształcenia formułowanych przez państwo, potrzebami i przedsięwzięciami dotyczącymi jednostek samorządu terytorialnego jako organami prowadzącymi placówki edukacyjne czy też doświadczeniami kadry pedagogicznej, uczniów, rodziców czy też uczestników rynku pracy jako beneficjentów transferu wiedzy. W tym zakresie polityka edukacyjna i jej przedmiot ulegają zmianom, adaptacji, uzgodnieniu z realiami współczesnego świata i potrzebami wspólnoty samorządowej. Stałym punktem odniesienia pozostaje dla niej dobrostan społeczności regionu wyrażony w duchu i zapisach Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz decyzje samorządu województwa odnośnie przedmiotu, dynamiki i ukierunkowania podejmowanych działań.

Diagnoza stanu

Polityka edukacyjna na poziomie regionalnym ma przede wszystkim odpowiadać na zdiagnozowane zapotrzebowania edukacyjne. Ponieważ funkcjonuje jednolity system edukacji ogólnej i zawodowej diagnoza poprzez wyniki egzaminów zewnętrznych daje od wielu lat ten sam obraz – najczęściej województwo zachodniopomorskie jest na ostatnim miejscu w zestawieniu danych dotyczących danego rodzaju egzaminów dla wszystkich województw. Analizy danych dotyczących wyników egzaminów zewnętrznych, publikowanych przez Centralną i Okręgową Komisję Egzaminacyjną niezmiennie pokazują, że dotyczy to zarówno etapu szkoły podstawowej (do roku 2016 egzaminu po klasie VI, a od roku 2018/19 egzaminu po klasie VIII), egzaminu gimnazjalnego (do roku szkolnego 2017/18), a także egzaminu maturalnego. Nieco lepiej wypada województwo zachodniopomorskie pod względem wyników z języka angielskiego. Mimo wsparcia kierowanego na edukację z pieniędzy unijnych w każdej perspektywie finansowej, nie widać poprawy w wynikach. Jednocześnie istnieją inne czynniki i uwarunkowania, które powinny działać na polepszenie wyników egzaminów zewnętrznych. To min. kilka uczelni wyższych kształcących nauczycieli, kilka szkół średnich zajmujących czołowe lokaty w rankingach olimpijczyków, wysoki stopień urbanizacji oraz wysoka mobilność i przedsiębiorczość mieszkańców regionu. Do czynników mogących przyczyniać się do słabych

wyników egzaminów, można zaliczyć relatywnie wysokie bezrobocie, niską gęstość zaludnienia, słabą dostępność komunikacyjną oraz – być może – inne czynniki powodujące słabszy niż w innych regionach popyt na wiedzę i edukację. Badania na ten temat zostały zlecone i wkrótce będzie można korzystać z nich do budowania programów realizacyjnych, ale już teraz samorząd województwa przyjmuje poprzez politykę założenia według których:

- 1) Należy kształtować uniwersalne umiejętności umożliwiające ciągłe i samodzielne nabywanie wiedzy i dostosowywanie ich do wymogów dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości takie jak umiejętności podstawowe i przekrojowe.

Umiejętności podstawowe.

Umiejętności podstawowe rozumienia i tworzenia informacji - zdolność identyfikowania, rozumienia, wyrażania, tworzenia i interpretowania pojęć, uczuć, faktów i opinii w mowie i piśmie, przy wykorzystaniu obrazów, dźwięków i materiałów cyfrowych we wszystkich dziedzinach i kontekstach; zdolność skutecznego komunikowania się i porozumiewania się z innymi osobami, we właściwy i kreatywny sposób.

Umiejętności wielojęzyczności – zdolność do prawidłowego i skutecznego korzystania z różnych języków w celu porozumiewania się; zdolność rozumienia, wyrażania i interpretowania pojęć, myśli, uczuć, faktów i opinii w mowie i piśmie w odpowiednim zakresie kontekstów społecznych i kulturowych, w zależności od potrzeb lub pragnień danej osoby.

Umiejętności matematyczne - zdolność rozwijania i wykorzystywania myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji; zdolność i chęć wykorzystywania matematycznych sposobów myślenia (myślenie logiczne i przestrzenne) oraz prezentacji (wzory, modele, konstrukty, wykresy, tabele).

Umiejętności w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii - zdolność i chęć wykorzystywania istniejącego zasobu wiedzy i metodologii do wyjaśniania świata przyrody w celu formułowania pytań i wyciągania wniosków opartych na dowodach; wykorzystanie wiedzy i metod w odpowiedzi na postrzegane ludzkie potrzeby lub wymagania; rozumienie zmian powodowanych przez działalność ludzką oraz odpowiedzialności za nie.

Umiejętności przekrojowe

Umiejętności cyfrowe - pewne, krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych i interesowanie się nimi do celów uczenia się, pracy i udziału w społeczeństwie; umiejętność korzystania z informacji i danych, komunikowanie się i współpraca, umiejętność korzystania z mediów, tworzenie treści cyfrowych (w tym programowanie), bezpieczeństwo (w tym komfort cyfrowy i kompetencje związane z cyberbezpieczeństwem), kwestie dotyczące własności intelektualnej, rozwiązywanie problemów i krytyczne myślenie.

Umiejętności osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się - zdolność do autorefleksji, skutecznego zarządzania czasem i informacjami, konstruktywnej pracy z innymi osobami, zachowania odporności oraz zarządzania własnym uczeniem się i karierą zawodową, zdolność radzenia sobie z niepewnością i złożonością, umiejętność uczenia się, wspierania swojego dobrostanu fizycznego i emocjonalnego, utrzymania zdrowia fizycznego i psychicznego oraz zdolność do prowadzenia prozdrowotnego i zorientowanego na przyszłość trybu życia, odczuwania empatii i zarządzania konfliktami we włączającym i wspierającym kontekście.

Umiejętności obywatelskie - zdolność działania jako odpowiedzialni obywatele oraz pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim i społecznym, w oparciu o rozumienie pojęć i struktur społecznych, gospodarczych, prawnych i politycznych, a także wydarzeń globalnych i zrównoważonego rozwoju.

Umiejętności w zakresie przedsiębiorczości - zdolność wykorzystywania szans i pomysłów oraz przekształcania ich w wartość dla innych osób, oparta na kreatywności, krytycznym myśleniu i rozwiązywaniu problemów,

podejmowaniu inicjatywy, wytrwałości oraz na zdolności do wspólnego działania służącego planowaniu projektów mających wartość kulturalną, społeczną lub finansową i zarządzaniu nimi.

Umiejętności w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej - znajomość lokalnych, regionalnych, krajowych, europejskich i ogólnoswiatowych kultur i sposobów ekspresji, a także zrozumienie, w jaki sposób te ekspresje mogą wpływać na siebie wzajemnie i na pomysły poszczególnych osób; rozumienie różnych sposobów przekazywania idei między twórcą, uczestnikiem i publicznością w tekstach pisanych, drukowanych i cyfrowych, teatrze, filmie, tańcu, grach, sztuce i wzornictwie, muzyce, rytuałach i architekturze, a także w formach hybrydowych; rozumienie własnej tożsamości twórczej i dziedzictwa kulturowego w świecie różnorodności kulturowej oraz tego, jak sztuka i inne formy kulturalne mogą być sposobem zarówno postrzegania, jak i kształtowania świata; zdolność empatycznego wyrażania i interpretowania figuratywnych i abstrakcyjnych idei, doświadczeń i emocji, a także zdolność czynienia tego w ramach różnych rodzajów sztuki i innych form kulturalnych; zdolność identyfikowania i wykorzystywania możliwości uzyskania wartości osobistej, społecznej lub komercyjnej za pomocą sztuki i innych form kulturalnych oraz zdolność angażowania się w procesy twórcze, zarówno w sposób indywidualny, jak i zespołowy.

Umiejętności w zakresie myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów - gotowość do rozpatrywania w przemyślany sposób problemów i przedmiotów, które wchodzą w zakres doświadczenia; znajomość i umiejętność stosowania logicznych metod rozumowania i dociekania.

Umiejętności w zakresie pracy zespołowej - umiejętności efektywnej pracy w grupach; praca dla osiągnięcia wspólnego celu; umiejętność osiągania kompromisu poprzez bycie elastycznym i otwartym na pomoc innym członkom zespołu oraz przyjęcie części odpowiedzialności za efekt wspólnej pracy i proces uczenia się.

Zdolność adaptacji do nowych warunków - szybkie adaptowanie się do nowych ról i obowiązków; umiejętność odnalezienia się w nowym zespole; umiejętność efektywnej pracy przy zmieniających się warunkach i priorytetach.

Umiejętności przywódcze - planowanie działań prowadzących do realizacji wyznaczonych celów; wykorzystanie umiejętności interpersonalnych w celu rozwiązywania problemów; skuteczna realizacja działań w dążeniu do celu; korzystanie z umiejętności innych osób w celu osiągnięcia wspólnego celu; odpowiedzialne działanie w interesie grupy, której jest się członkiem; organizacja i prowadzenie pracy zespołowej.

Umiejętności związane z wielokulturowością - otwarta postawa, produktywna i autentyczna współpraca z innymi; odwoływanie się do kolektywnej mądrości grupy; pokonywanie różnic kulturowych i patrzenie na problemy z różnych perspektyw, w celu podniesienia innowacyjności i jakości pracy.

Umiejętności związane z kreatywnością i innowacyjnością - zdolność do generowania, wyrażania lub stosowania nowych i wartościowych pomysłów, technik i perspektyw, także w formie współpracy; biegłość w wymyślaniu rozwiązań i odpowiedzi wykraczających poza schematy oraz eksplorowanie i eksperymentowanie z nowatorskimi i niekonwencjonalnymi podejściami w celu osiągnięcia wartościowych rezultatów.

- 2) Należy wspierać inne polityki rozwojowe regionu i programy w osiąganiu ich celów, bo edukacja jest podstawowym i niezastępowalnym czynnikiem rozwoju.
- 3) Należy kierować działania do wszystkich grup – odbiorców samej edukacji i jej skutków, i proces ten ma być kompleksowy i permanentny.
- 4) Należy zmieniać edukację w jej formach, treści oraz warunkach i sposobach realizacji (metodyka), bo narzędzie, które przygotowuje do ciągłej zmiany samo nie może tej zmianie się opierać.
- 5) Nie należy traktować edukacji tylko jako przygotowania człowieka do roli pracownika. Edukacja ma być przygotowaniem go do szczęśliwego, zdrowego, długiego i dostatniego życia.

Działania zaproponowane w programie realizacyjnym polityki uwzględniają te założenia.

Wymiar strategiczny polityki edukacyjnej

Oczywistym celem nadrzędnym polityki jest wzmocnienie kapitału społecznego – zasobu, który może mieć pozytywne cechy (wciąż zagrożeniem jest istnienie także negatywnych oddziaływań kapitału) skutkujące w trzech wymiarach: społecznym, politycznym i ekonomicznym. Konsekwentne wzmocnianie statusu edukacji i zwiększanie efektywności jej upowszechniania czyni społeczność Pomorza Zachodniego bardziej dojrzałą, zdolną do sprostaną wyzwaniom współczesności. W toku realizacji założeń polityki edukacja staje się dla regionu ścieżką osiągnięcia kluczowych celów rozwojowych powiązanych ze sprawnym transferem i zarządzaniem wiedzą lub wprost od nich zależnych.

W sferze ekonomicznej będą to: pobudzenie wzrostu gospodarczego, ułatwienie decentralizacji systemu zarządzania i realizacji działań, tworzenie elastycznych zespołów produkcyjnych, redukcja kosztów transakcyjnych, zmniejszanie kosztów kontroli, usprawnienie wykorzystania dostępnych zasobów, zwiększenie standardów życia gospodarstw domowych, sprzyjanie inwestycjom w dzieci i traktowaniu ich jako dodatkowego zabezpieczenia na czas emerytury, ułatwianie pożyczania środków finansowych od przyjaciół, sąsiadów i towarzystw pomocy wzajemnej;

W sferze społecznej: ułatwianie poszukiwania pracy szczególnie osobom z niższych warstw społecznych i w przypadku prac nie wymagających wysokich kwalifikacji, wspieranie awansu zawodowego, zmniejszanie koszty rekrutacji pracowników, poprawa jakości życia i zdrowia, wzbogacanie źródeł wsparcia społecznego i nieformalnej opieki, zmniejszanie nierówności społeczno-ekonomiczne, ułatwianie przekazywanie wiedzy, uczenie umiejętności i wzorów działania;

W sferze politycznej: wspieranie utrzymania demokratycznego ładu społecznego, utrwalanie postaw obywatelskich, integracja z szeroką zbiorowością, ułatwianie współdziałania i zwiększenie zaangażowania w rozwiązywanie celów społecznych, rozwijanie solidarności społecznej i pomocniczości, zwiększanie kontroli administracji publicznej, inspirowanie procesu legislacyjnego, zwiększanie efektywności instytucji, lepsze diagnozowanie i zaspokajanie potrzeb społecznych.

Negatywnymi skutkami oddziaływania kapitału społecznego są: tworzenie zamkniętych grup, gangów, grup nacisku, utrwalanie nierówności społecznych, wykluczanie ze wspólnot, utrudnianie dostępu do zasobów osobom spoza specyficznych grup, wywoływanie konfliktów między grupami, ograniczanie indywidualnych wolności, presja na silną kontrolę społeczną, obciążenie zobowiązaniami, narzucanie zachowań przestępczych, szkodliwych dla zdrowia lub utrudniających edukację. Mamy świadomość, że takie skutki niekoniecznie kompletnie współlistniejące, nierzadko da się zaobserwować w społecznościach lokalnych, które często i w ten sam sposób nazywają je „specyficznymi”. W takich miejscach tym bardziej i mocniej należy uruchamiać mechanizmy „leczenia”, a potem wzmocniania kapitału społecznego poprzez edukację.

W wymiarze organizacyjnym Polityka Edukacyjna zakłada w długiej perspektywie przeobrażenie się szkół zarówno przez zmianę sposobu realizacji ich ustawowych zadań, jak i poprzez przyjęcie nowych, które nieliczne szkoły w Polsce już zaczęły przyjmować. To niezbędne, aby same mogły się przeobrazić i aby umożliwiać przeobrażenia w pozostałych obszarach życia społeczności lokalnych, w których szkoły funkcjonują poprzez bezpośrednie ukierunkowanie działań na nieustanne kształtowanie postaw człowieka – dziecka, człowieka - ucznia, człowieka – studenta, człowieka – pracownika, człowieka - obywatela, człowieka - seniora. Polityka ma na celu przesunięcie w edukacji środka ciężkości z wiedzy na zachowania, relacje, postawy i wartości - na kompetencje.

Dotychczas zachowania, relacje i postawy stanowią najczęściej efekt ukrytego programu wychowawczego innego w każdej szkole, a nawet u każdego nauczyciela i najczęściej nie są takimi, których wymagają normy społeczne. Istnieje więc uzasadniona potrzeba świadomego budowania kapitału społecznego oddziały klasowego, organizacji (szkoły, zakładu pracy), społeczności lokalnej i regionu. Aby kapitał społeczny o pozytywnym oddziaływaniu mógł być gromadzony, muszą być spełnione dwa warunki:

- 1) wspólne działania większych zbiorowości, ponieważ powiększanie zasobu kapitału ludzkiego nie może odbywać się z inicjatywy jednostki (jest cechą zbiorowości);
- 2) rozpowszechnianie i realizowanie takich cnót społecznych jak: odpowiedzialność, lojalność, umiejętność współpracy, poczucie obowiązku, uczciwość, oszczędność, racjonalne rozwiązywanie problemów, umiejętność podejmowania ryzyka.

Takie warunki może spełnić – poza rodziną – właśnie szkoła, ale także organizacja pozarządowa, wspólnota religijna, formalna lub nieformalna grupa rówieśnicza, społeczność lokalna. Samorząd województwa jest w stanie te warunki stwarzać poprzez nadanie im statusu horyzontalnych cech-wymagań i wspieranie w wymiarze długookresowym i w sposób przewidywalny (poprzez polityki, projekty, konkursy i inne aktywności). Polityka Edukacyjna dla osiągnięcia postawionych celów odwołuje się do każdej zbiorowości.

Umiejętności, które mają być kształtowane poprzez system edukacji, powinny być najpierw uświadomione, zaakceptowane przez kadrę uczącą i zarządzającą, a następnie nabyte przez nią (jeśli nie stanowią jej własnego zasobu), szczególnie tę działającą w ramach edukacji formalnej. Powinno to mieć miejsce w ramach kształcenia w zawodzie (w stosunku do adeptów zawodu), a w ramach doskonalenia zawodowego – w przypadku już czynnych nauczycieli. Na kolejnych szczeblach winny być upowszechniane we wszystkich wymiarach i obszarach procesu edukacyjnego.

Najbardziej oczekiwane we współczesnym świecie umiejętności, których nabywanie powinien wspierać system edukacyjny, to:

podstawowe – niezbędne dla świadomego pełnienia ról społecznych,

przekrojowe – uniwersalne, umożliwiające nabywanie innych potrzebnych umiejętności i kompetencji,

zawodowe – pozwalające aktywnie i z sukcesem uczestniczyć w rynku pracy.

Wszystkie zostały wymienione i opisane w rozdziale Diagnoza, aby w sposób jednoznaczny posługiwać się nimi na wielu obszarach działań realizacji polityki.

Polityka realizowana w regionie zakłada realizację sześciu priorytetów w zakresie rozwoju umiejętności:

- 1) Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
- 2) Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności.
- 3) Zwiększanie udziału pracodawców w rozwoju i lepszym wykorzystaniu umiejętności.
- 4) Zbudowanie sprawnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności.
- 5) Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji działań interesariuszy w zakresie rozwoju umiejętności.
- 6) Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności.

W perspektywie średnioterminowej polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego koncentruje się na wypracowaniu treści i formy działań służących jak najlepszemu, wielopoziomowemu i włączającemu zarządzaniu transferem wiedzy w ramach społeczności regionu. Respektując kompetencje administracji państwa jako koordynatora treści edukacyjnych i samorządu lokalnego jako gospodarza placówek edukacyjnych, samorząd województwa zmierza do poszerzenia i wzbogacenia sfery obiegu kształcenia i samodoskonalenia. Istniejącym strukturom przydaje relacji z otoczeniem rynkowym, gospodarką, sferą pracy. Perspektywa średniookresowa wyrażająca się w ukierunkowaniu przedmiotowej polityki służy kształtowaniu postaw i budowaniu systemów gromadzenia i przekazywania wiedzy, które umożliwią osiągnięciu nadrzędnych, długoterminowych celów w dziedzinie edukacji dotyczących wzmacniania kapitału społecznego na bazie wiedzy, kompetencji i umiejętności.

Polityka Edukacyjna pozostaje dalece zbieżna z ukierunkowaniem i logiką interwencji Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego. W wymiarze strategicznym wpisuje się w podstawowe zasady, określające sposób rozumienia rozwoju i jego wsparcia przez samorząd przyjęte w ramach **Strategii**.

- **ANTROPOCENTRYZM** – ukierunkowanie działań na społeczność lokalną i jej specyficzne potrzeby, podejmowanie inicjatyw służących wspólnocie samorządowej, jej spójności i rozwojowi wewnętrznemu; dążenie do zrównoważenia działań inwestycyjnych i zmniejszenia antropopresji w relacjach ze środowiskiem. W założeniach polityki edukacyjnej planowane jest uaktywnienie młodzieży, uczenie się postaw obywatelskich przez młodzież obserwując lokalnie poziom zrównoważenia polityk lokalnych w działaniach chroniących klimat, zasoby przyrody, wdrażanie partycypacji społecznej. Istotne jest przy tym sięganie do pomysłów zaczerpniętych od samej młodzieży i bazujących na jej wrażliwości w relacjach z otaczającym światem.
- **ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY** – uwzględnianie w podejmowanych działaniach pełnego spektrum uwarunkowań, kontekstów, przyczyn i konsekwencji, służące kreowaniu najlepiej rozumianego dobrostanu społeczności. Polityka edukacyjna przedkłada efekty jakościowe nad ilościowe zachowując w spektrum widzenia strategiczne cele i powszechność zjawiska rozwoju, minimalizując zaangażowanie w działania doraźne. Nie stoi to w sprzeczności z troską o dobro każdego i wszystkich uczestników przestrzeni edukacyjnej. Rozwój zrównoważony jest tu rozumiany jako podejście ze wszech miar włączające, oparte na poszanowaniu wspólnego dobra i dobru każdej jednostki.
- **PROMOWANIE POSTAW OBYWATELSKICH** – podejmowanie działań sprzyjających wysokiej aktywności mieszkańców, w tym kształtowaniu świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, umacnianiu pożądanych postaw proekologicznych i prozdrowotnych, przedsiębiorczych i innowacyjnych. Ten obszar jest założeniem horyzontalnym działań podejmowanych w projektowanej polityce. Niezależnie od miejsca i okoliczności, w których będą kształtowane umiejętności podstawowe i przekrojowe, zawsze będzie się to działo albo wskutek działających postaw obywatelskich, albo w celu ich wywołania i umocnienia. Wspólnym mianownikiem umiejętności podstawowych i przekrojowych są postawy obywatelskie. One uczą i promują zachowania, bez których postawa obywatelska nie byłaby możliwa do zaabsorbowania.
- **PARTNERSTWO** – współpraca wewnątrz- i międzyregionalna, bazująca na wzajemnym zaufaniu uczestników procesów, realizacji wspólnych projektów w partnerstwie publiczno-publicznym oraz publiczno-prywatnym. Partnerstwo w ramach polityki traktowane jako podstawowa determinanta wieloszczeblowego zarządzania rozwojem na poziomie regionalnym, obejmuje budowanie i wdrażanie nowych modeli współpracy na rzecz wdrażania przyszłych inicjatyw. Polityka edukacyjna (skierowana w założeniu do każdego mieszkańca regionu bez ograniczeń wiekowych, realizująca działania pomiędzy III sektorami i wszystkimi typami i poziomami edukacji) musi zakładać partnerstwo. Aby skorzystać z istniejących zasobów m.in.: struktury samorządu, instytucje, sieci współpracy w realizacji polityki edukacyjnej, potrzeba współpracy na każdym poziomie, a także pomiędzy nimi. Partnerstwo jest niezbędne w realizacji celów długofalowej polityki i częściej wymagane, niż tylko współpraca, tym bardziej, że wiele z tych partnerstw dopiero powstanie wskutek realizacji polityki.
- **INTEGRACJA** – włączanie pojedynczych zadań i produktów w struktury i systemy działania w ramach obszarów funkcjonalnych, w ramach województwa. Polityka jest zaplanowana na realizację w perspektywie 10-20 lat i procesy, które uruchomi, dadzą dodatkowy lub zamierzony i celowy efekt integracji. Stosowanie tych samych mechanizmów wsparcia, zlecania zadań organizacjom pozarządowym, a także zamierzona zmiana roli szkoły – sposobów i zakresów jej działania będzie stanowiła silny czynnik integracyjny. Sama edukacja ma olbrzymi potencjał włączający, ale też wcześniej uruchomione przez samorząd województwa działania w obszarze edukacji, wzmacniają integrację na poziomie regionu.
- **DEKONCENTRACJA I DECENTRALIZACJA SYSTEMU WDRAŻANIA** - włączanie pojedynczych działań, często już na etapie celów kierunkowych do realizacji/współrealizacji przez inne wydziały

jednostki. Proces ten jest dokładnie opisany w rozdziale poświęconym wymiarowi realizacyjnemu polityki.

- **WYMIAR MAKROREGIONALNY** – zaakcentowanie znaczenia współpracy na poziomie makroregionalnym, wykorzystanie wewnętrznych potencjałów makroregionu i efektu synergii dla rozwiązania wspólnych i podobnych problemów; wzmacnianie pozycji poszczególnych województw poprzez podniesienie rangi podejmowanych działań i konkurencyjności w skali krajowej i międzynarodowej. Projektowana polityka edukacyjna planuje działania dość niestandardowe z punktu widzenia dzisiejszych instytucji (szkoła, uczelnia, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, jednostka doskonalenia nauczycieli, biblioteka pedagogiczna), jednocześnie realizujące po kilka ważnych celów z punktu widzenia potrzeb regionu, ale także partnerów w działaniu i skutkujących ostatecznie podwyższeniem kapitału społeczno-gospodarczego regionu. Działania te można z powodzeniem skalować na makroregion, a nawet kraj, udostępniając zainteresowanym podmiotom know how. Będzie najwyższą oceną dla polityki, gdy rozwiązania zaproponowane w niej posłużą jako przykład i zaproszenie województwa zachodniopomorskiego do współpracy międzyregionalnej.
- **CELOWOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ INTERWENCJI** – wobec ograniczoności środków finansowych i konieczności wyboru kierunków interwencji, niezbędne jest kierowanie się kryterium celowości i efektywności podejmowanych przedsięwzięć, możliwie komplementarnych i generujących wartość dodaną, w sposób długofalowy wspomagający rozwój regionu. Za uzasadnienie wyboru kierunków interwencji polityki edukacyjnej służy wizja osiągnięcia wszystkich celów założonych w polityce i benchmarking przypisany każdemu celowi strategicznemu i kierunkowemu. Co do zasady środki przeznaczone przez samorządy na edukację nie są zaliczane do wydatków inwestycyjnych, lecz bieżących. W rozumieniu niniejszej polityki uwzględnione w niej działania mają za cel inwestowanie w edukację w taki sposób, aby przyniosło to efekt odbudowania potencjału edukacyjnego regionu, biorąc pod uwagę jego słabości i przewagi, opierając się o istniejące zasoby i uwarunkowania, czyli konteksty zmian: tempo, otoczenie, mentalność, wrażliwość.
- **PROSPEKTYWNOŚĆ** – stworzenie mechanizmów i podstaw systemowych pod przyszłe działania, które zwiększą samodzielność finansową jednostek samorządu terytorialnego i pozwolą uniknąć uzależnienia od zewnętrznych środków finansowych w perspektywie 2020+, m.in. w oparciu o partnerstwo i integrację; zapewnienie samodzielności regionu przy jednoczesnym zarządzaniu wielopoziomym. Edukacja stawiająca na kształcenie umiejętności i pozostawienie na rynku edukacji, a co za tym idzie, również na rynku pracy, jak największej liczby osób, szczególnie z dwóch grup najbardziej pod tym względem defaworyzowanych (młodzieży i osób po 55 r. życia) jest mechanizmem prospektywnym. Korzystanie w jak największym stopniu z takich rozwiązań, jak boni zawodowy, czy system potwierdzania kwalifikacji rynkowych, będzie tę zasadę wypełniać. W skali organizacji realizacja polityki służy przystosowaniu instytucji i metod ich działania do przyszłych wyzwań.
- **TERYTORYALNA I FUNKCJONALNA KONCENTRACJA WSPARCIA** – Polityka - idąc tropem Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego - służy wzmocnieniu oddziaływania lokalnych mechanizmów rozwojowych w porządku wewnątrzregionalnym jako element wzrostu poszczególnych obszarów funkcjonalnych i wzajemnych relacji pomiędzy nimi. Działania zaprojektowane w polityce edukacyjnej będą głównie napędzane siłą endogennych mechanizmów istniejących jako zasób lokalny, które polityka tylko ukierunkuje np.: szkoła w poszerzonej roli LOWE, czyli lokalnych ośrodków Wiedzy i Edukacji będzie służyć całej społeczności lokalnej, a nie tylko - jak to jest dziś utrwalone - dzieciom i młodzieży szkolnej, organizacje pozarządowe będą także doskonalić umiejętności podstawowe i przekrojowe - jako wymóg horyzontalny w ramach wszystkich konkursów, a potem zadań wykonywanych w imieniu Województwa Zachodniopomorskiego, a współpraca przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi i branżowymi będzie inicjowana i modelowana poprzez działania zaplanowane w celu strategicznym II polityki.
- **AKTYWIZOWANIE LOKALNYCH POTENCJAŁÓW ROZWOJOWYCH** - za takie można uznać szkoły, a w nich nauczycieli kształcących umiejętności – polityka zakłada, że wszyscy nimi będą – ale także

grupy nieformalne, mieszkańców skupionych wokół jakiejś lokalnej sprawy, organizacje pozarządowe, także stowarzyszenia i kluby sportowe, działające na rzecz mieszkańców danej społeczności lokalnej, przedsiębiorcy lokalni. To do nich skierowane są działania polityki.

- **WZMACNIANIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO** – wzmacnianie i wspieranie istniejących systemów rozwoju, włączanie do aktywności tych, którzy stracili impet działania oraz pomoc w pokonywaniu przeszkód rozwojowych i pomoc w diagnozowaniu problemów, budowaniu planów rozwojowych jednostek oświatowych oraz organizacji III sektora są propozycjami polityki edukacyjnej wyrażonymi w programach realizacyjnych dla poszczególnych celów.

Ukierunkowanie interwencji

Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego skupiona jest na realizacji trzech celów o charakterze strategicznym:

I. Budowanie kapitału edukacyjnego na rzecz kształcenia dla przyszłości

II. Zwiększenie udziału osób dorosłych w edukacji

III. Wzmocnienie zaplecza infrastrukturalnego i potencjału organizacyjnego edukacji i sportu jako miejsc i systemów dla osobistego rozwoju mieszkańców

I. Budowanie kapitału edukacyjnego na rzecz kształcenia dla przyszłości

“Szkoła dla Innowatora”, szkoła lokalna o poszerzonej funkcji – “LOWE”, szkoła dla eksperymentatora, dla odkrywcy, szkoła sukcesu dla każdego, szkoła globalna, szkoła dla przedsiębiorcy, szkoła dla wolontariusza, szkoła dla twórcy – nie odtwórcy, z pomocnym psychologiem, tutorem, couchem, szkoła w której nauczyciel może także uczyć się od ucznia, nieopartej wyłącznie na systemie klasowo-lekcyjnym, otwartej dla każdego, kto chce się uczyć także po lekcjach, umożliwiającej uczniowi budowanie i realizowanie własnej ścieżki rozwoju; szkoła w której uczy się dzieci/młodzież, a nie przedmiotów; która nie poucza, a pomaga znaleźć rozwiązania; która problem rozwiązuje, a nie ukrywa lub nie zauważa.

Działania podejmowane przez szkoły, przedszkola i inne jednostki oświatowe powinny zmierzać do innego niż dotychczasowe, podejścia do realizacji swej misji (być może również należy rozważyć zmianę misji i wizji lub sformułowanie jej po raz pierwszy), stawiając za priorytet kształcenie umiejętności uczniów z uwzględnieniem ich osobistych predyspozycji, co powinno przynieść sukces edukacyjny każdemu z nich nie mierzony wynikiem egzaminu zewnętrznego, tylko zasobem umiejętności i pozytywnym stosunkiem ucznia do zdobywania wiedzy i nowych umiejętności na kolejnych etapach kształcenia. To działanie powinno obejmować kompleksowo wszystkie zadania szkoły (nie tylko edukacyjne) i w rezultacie zmienić metody pracy z uczniem w szkole (uczenie przez działanie: eksperymentowanie, samodzielne rozwiązywanie problemów, projekty grupowe, czyli wszystko, co wspiera kształcenie umiejętności, odchodząc od podającego stylu nauczania oraz oceniania na rzecz wspierania ucznia i akceptowania jego prób i pomyłek) wprowadzić nowe standardy współpracy z rodzicami, “otworzyć” szkołę lokalnie lub globalnie zawsze w kierunku przyszłości i w oparciu o zasoby szkoły i środowiska lokalnego, a także jego potrzeby. Wśród kadry pedagogicznej nie może zabraknąć pedagoga, logopedy, psychologa, terapeuty, rewalidatora, pracujących w niestandardowy, ale skuteczny sposób, powinni być dostępni także rodzicom/opiekunom, aby rozwiązywać problemy. Wsparcie dla takich działań musi być gotowe już, zanim szkoły przystąpią do procesu zmiany – to zadanie dla placówek doskonalenia nauczycieli i szkół wyższych kształcących kadry nauczycielskie.

Jednostka, która rozpocznie taką zmianę lub ją kontynuująca, zmieni najpierw swój wizerunek nawet w aranżacji przestrzeni, bo będzie to przestrzeń do działań, a nie tylko do nabywania wiedzy, zmieni własne myślenie o edukacji, przekroczy bariery dotąd w jej wyobrażeniu nieprzekraczalne, umocni się jako organizacja i będzie skutecznie kreować rozwój nowoczesnej społeczności lokalnej niezależnie od miejsca w jakim będzie na mapie województwa.

Ten rozwój już trwa, takie szkoły są już w naszym regionie, rozwijają się od wielu lat i mogą stanowić swoisty hub innowacyjnego, nowoczesnego podejścia do edukacji, która jest zwrócona ku przyszłości. Na poziomie krajowym także istnieją programy, które pozwalają „przestawić się” szkołom.

Na kapitał edukacyjny w regionie będą składać się przede wszystkim: wiedza i umiejętności nauczycieli, sprawność i jakość działania placówek służących ich doskonaleniu, jakość działania szkół, w tym także tych, dla których Województwa Zachodniopomorskie jest organem prowadzącym oraz uczniowie gotowi i chętni do powiększania własnego zasobu wiedzy i umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w przyszłości, określonych jako umiejętności podstawowe, które powinny być kształtowane od najwcześniejszych etapów edukacyjnych, bo na ich bazie można budować dalsze kategorie umiejętności: przekrojowe i zawodowe. Do umiejętności podstawowych zaliczane są: tworzenie, odbieranie informacji, wielojęzyczność, umiejętności matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii oraz cyfrowe. Istotnym oczekiwaniem w zakresie tego celu jest zmiana modelu edukacyjnego w możliwie największej liczbie szkół w regionie z podającego na nastawiony na działanie i współpracę uczniów. Tworzą one bazę do kształcenia kolejnych umiejętności: związanych z wielokulturowością, przywódczych, osobistych, społecznych i w zakresie uczenia się, związanych z innowacyjnością i przedsiębiorczością oraz kompleksowym rozwiązywaniem problemów, pracą zespołową, myśleniem krytycznym, obywatelskością oraz świadomością i ekspresją kulturalną. Kształcenie nastawione na zdobywanie umiejętności tworzy nowy model nauczania stawiający wspieranie uczniów w odkrywaniu ich zdolności i umiejętności oraz talentów jako naczelne zadanie edukacji formalnej, sytuując je tuż przed kolejnym - równie ważnym - wspieraniem ich w rozwijaniu tych talentów tak, aby każdy uczeń mógł odnosić sukcesy dziś – jako uczeń i jutro – jako uczestnik życia społecznego, niezależnie od przyjmowanych na siebie ról. Aby tak było, nauczyciele muszą zidentyfikować najpierw te umiejętności u siebie, a następnie zbudować nową metodykę kształtowania ich u uczniów przy okazji realizacji podstawy programowej. Zaangażowanie nauczycieli w realizację tego celu jest kluczowe. Województwo Zachodniopomorskie będzie wspierać nauczycieli, aby podkreślić ich ważną rolę w rozwoju regionu i aby przywrócić należne uznanie tej grupie zawodowej, wspierać szkoły i samorządy wstępujące na ścieżkę nowej edukacji i wspierać uczniów w nabywaniu umiejętności.

1.1 Wspieranie rozwoju kultury pracy szkoły opartej na zespołowości i interdyscyplinarności

Cel ukierunkowany jest na zmianę modelu funkcjonowania szkoły, aby była skuteczna, przyjazna i rozwijająca dla wszystkich uczestników procesu edukacyjnego. Aby praca, nauka i zabawa przenikały się, tworząc atmosferę współpracy, odkrywania, realizacji pasji uczniów i nauczycieli, i aby dla obu tych grup szkoła kojarzyła się z satysfakcją, nie z porażką i frustracją.

1.1.1 Tworzenie i stosowanie zachęt do budowania przez placówki oświatowe własnej skutecznej edukacji dla przyszłości, opartej o kształcenie umiejętności i ucznia jako jej podmiotu.

Skutkiem działania jest nowa szkoła inna od tej, którą w większości znamy, opierająca się na zasobach swoich nauczycieli i wydobywająca najlepsze cechy – zasoby swoich uczniów. Szkołę, która taki proces przeszła i przepracowała wszystkie etapy zmiany mamy w zachodniopomorskim (Radowo Małe) i może ona stanowić swoisty hub nowego podejścia do edukacji. Z jej osiągnięć korzystają inne województwa, teraz czas na zachodniopomorskie.

1.1.2 Wsparcie rozwoju zespołowego charakteru pracy nauczycieli (mentoring, koleżeńskie obserwacje lekcji, superwizja).

Działanie ma na celu indywidualne wspieranie szkół. Szkoły różnią się od siebie pod wieloma względami. Także ich problemy są inne. Zawsze jednak dotyczą obszaru działania kilku, jeśli nie wszystkich, nauczycieli i wtedy należy zespołowo wprowadzać przemyślane i wspólnie zaplanowane zmiany. Województwo Zachodniopomorskie wspiera dążenie szkół do budowania prawdziwej, zespołowej organizacji pracy, realizując potrzeby odpowiadające zasadom działania „szkoły uczącej się”.

1.1.3 Rozpowszechnianie i wsparcie w stosowaniu metod i źródeł danych służących do oceny efektywności pracy i wsparcia nauczycieli.

Przedmiotem działania jest dążenie do obiektywnego sposobu oceny pracy nauczycieli, szkół. Edukacja jako proces podlega działaniom wielu czynników i trudno jest zmierzyć efektywność pracy nauczycieli. Wyniki egzaminów zewnętrznych stanowią tymczasem niesłusznie jedyne źródło oceny jakości pracy szkół, nauczycieli tych szkół, gdy tymczasem efektywność, skuteczność i jakość nauczania powinny zostać na nowo określane przy każdym nowym roczniku wchodzącym do danej szkoły i zestawione z innymi ważnymi wskaźnikami, jak np. EWD – edukacyjna wartość dodana, która wskazuje przyrost wiedzy i umiejętności ucznia na kolejnym etapie edukacyjnym, uwzględniając jego możliwości, aby rzeczowo wspierać pracę nauczycieli i obiektywnie ją oceniać. Samorząd województwa wspiera szkoły, które badają efektywność pracy nauczycieli, obiektywizują ich możliwości i osiągnięcia oraz wspierają nauczycieli w tym zakresie.

1.1.4 Upowszechnianie współpracy pomiędzy nauczycielami różnych przedmiotów, w tym z zachowaniem korelacji międzyprzedmiotowej oraz gotowości uczenia się od innych.

Przedmiotem działania jest ułatwienie uczniom nabywania wiedzy i umiejętności przy niesprzyjających temu: ramowemu planowi nauczania i programowi nauczania. Współpraca między nauczycielami wielu przedmiotów, w wyniku której programy nauczania zostaną „odchudzone”, a nauczanie zjawisk, faktów zostanie skorelowane w czasie i ułatwi naukę poprzez konteksty historyczne, społeczne i inne, może spowodować m.in. podzielenie się odpowiedzialnością za spełnienie wymagań egzaminacyjnych. Samorząd województwa wspiera tworzenie programów autorskich przez grupę nauczycieli, stosowanie autorskich rozwiązań organizacyjnych umożliwiających współpracę nauczycieli i inne innowacyjne działania zespołowe nauczycieli, podnoszące skuteczność edukacji.

1.2 Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli

Ten cel kierunkowy stawia zachodniopomorskiego nauczyciela na czele wszystkich zmian oczekiwanych jako efektów pracy szkół. Edukacja wciąż stawia nowe wyzwania. Mogą na nie odpowiedzieć wyłącznie nauczyciele. To oni są wykonawcami usługi edukacyjnej i dlatego w pierwszej kolejności powinni podlegać zmianie zawodowej.

1.2.1 Wspieranie nabywania przez nauczycieli kompetencji

Podmiotem działania będą nauczyciele. To oni jako wykonawcy najważniejszych zadań w edukacji: nauki, opieki i wychowania, niwelujący niedostatki innych środowisk realizujących te same cele, biorą na siebie zadania przekraczające ich możliwości, a nierzadko kompetencje. Aby uczyć skutecznie umiejętności, samemu trzeba być ich świadomym posiadaczem.

Poszerzanie oferty szkoleniowej dla nauczycieli, w tym nauczycieli akademickich, adekwatnej do kształcenia umiejętności na każdym etapie edukacji. Samorząd województwa wspiera doskonalenie zawodowe nauczycieli poprzez uaktualnienie oferty szkoleniowej jednostek doskonalenia nauczycieli, zainicjowanie powstania Regionalnej Sieci Kształcenia Kompetencji.

1.2.2 Wspieranie tworzenia i upowszechniania nowej metodyki pracy nauczyciela

Przedmiotem działania jest wsparcie nauczycieli w budowaniu metodyki pracy skutecznej dla kształtowania umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych w okolicznościach realizacji podstawy programowej, ale też z uwzględnieniem nowych form organizacyjnych pracy. Samorząd województwa dba o upowszechnianie nowych metod pracy kształtujących umiejętności, budujących mocne strony ucznia i prowadzące do jego sukcesu w przyszłości, w tym zakresie współpracuje z samorządami jako organami prowadzącymi.

1.2.3 Wsparcie uzyskiwania dodatkowych (podwójnych, potrójnych) kwalifikacji zawodowych nauczycieli.

Nauczyciele otrzymują pomoc, aby mogli pracować interdyscyplinarnie i kształcić zgodnie z kierunkami rozwoju regionu, wyzwaniami przyszłości, przygotowując uczniów do roli pracobiorcy radzącym sobie z postępem technologicznym i wykorzystującym inteligentne technologie. Województwo Zachodniopomorskie wspiera nabywanie przez nauczycieli dodatkowych kompetencji szczególnie w zakresie doradztwa zawodowego (wszyscy nauczyciele, także przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej powinni mieć ją jako drugą kwalifikację) i pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

1.2.4 Wsparcie nauczycieli wychowania przedszkolnego i nauczycieli I etapu edukacyjnego w zakresie kształcenia umiejętności matematycznych

Działanie obejmuje w szczególności wsparcie kształcenia u dzieci najmłodszych umiejętności matematycznych, które potem łatwo przekłada się na te w dziedzinie kodowania i programowania w językach graficznych. Jednym z działań będzie tu także rozpoznawanie barier rozwojowych u dziecka i wspierania go w ich pokonywaniu z wykorzystaniem jego indywidualnych mocnych stron przy współpracy z rodzicami. Samorząd województwa w ramach tego działania wspiera szczególnie te grupy nauczycieli, które edukują najmłodszych, aby okres przejawiania talentów i uzdolnień służył dalszemu kształceniu.

1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych

Edukacja jest skuteczna i uwieńczona sukcesem, jeśli trafnie diagnozuje możliwości i bariery uczących się, bazując na tych pierwszych i eliminując drugie. Ten model jest dopiero do osiągnięcia w edukacji i wymaga zmian w wielu aspektach działań edukacyjnych. Założeniem wspólnym dla wszystkich działań tego celu kierunkowego jest bazowanie na naturalnych zdolnościach, umiejętnościach i talentach uczestników edukacji i pobudzanie ich ciekawości – jako naturalnej i najsilniejszej motywacji do nauki.

Samorząd województwa podejmuje odpowiedzialność za wsparcie wszelkiego rodzaju podmiotów – jednostek samorządu terytorialnego i działających w porozumieniu z nimi animatorów nowej edukacji – w systematycznym podnoszeniu jakości transferu wiedzy oraz wzbogacaniu jego treści.

1.3.1 Wsparcie nauczycieli w zakresie tworzenia indywidualnych form realizacji programu nauczania, programów nauczania przedmiotowego i multiprzedmiotowego, indywidualnych systemów wspierania ucznia.

W działaniach tych chodzi szczególnie o to, aby w większym stopniu wykorzystywać dostępne narzędzia prawa oświatowego (indywidualny tok nauki, promocja śródroczna), ale także o to, aby częściej sięgać do innowacji, programów autorskich, eksperymentów, klas autorskich i wszelkich form zindywidualizowanego podejścia do ucznia w budowaniu jego sukcesu w edukacji. Województwo Zachodniopomorskie tworzy przestrzeń do autonomii nauczycieli.

1.3.2 Wsparcie organów prowadzących we wzbogacaniu oferty pozalekcyjnej i promowaniu lokalnych talentów.

Samorząd województwa wspiera samorządy budujące klimat edukacyjny rozwijający talenty, uzdolnienia, zdolności, czyli stwarzający możliwości do samoodkrywania zdolności poprzez dedykowanie uczniom zajęć spoza typowej oferty „przedmiotów szkolnych”. Chodzi w szczególności o zajęcia np. z filozofii, etyki, antropologii, ochrony środowiska, chemii fizycznej, ekonomii, ekologii, botaniki, kulturoznawstwa, muzyki, zajęć technicznych, robotyki, programowania, biologii człowieka, psychologii rozwojowej i innych, które w zależności od umiejętności kadry, uzależnionych od zdobycia lub potwierdzenia dodatkowych kwalifikacji lub możliwości pozyskania fachowca, będą mogły być dostępne w ofercie tej szkoły także w wersji online lub w ofercie międzyszkolnej na terenie samorządu lub w porozumieniu z innymi samorządami.

1.3.3 Prowadzenie systemowej opieki metodyczno – dydaktycznej nad Młodzieżowymi Radami Gmin (Młodzieżowa Akademia Lidera)

Działanie ma na celu wdrażanie ludzi młodych do partycypacyjnego modelu ich uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i fachowe ich przygotowanie do pełnienia ról właściwych dla tego modelu. Okoliczności prawne pozwalają już na szersze i bardziej autentyczne działania takich rad. Działanie to będzie wyposażać liderów młodej demokracji w wiedzę i narzędzia do rzeczywistego sprawstwa, a także zaowocować zwiększeniem liczby młodzieżowych rad gmin, a pośrednio także usprawnić działalność samorządów uczniowskich. W takim zakresie samorząd województwa wspiera samorządy lokalne i bezpośrednio młodzież.

1.3.4 Budowanie sieci „Szkół obywatelskich”

Działanie ma na celu identyfikowanie szkół i wymianę między nimi doświadczeń-dobrych praktyk w zakresie samorządności uczniów i angażowania w jej rozwój rodziców, lokalnych organizacji pozarządowych. Szczególny nacisk będzie kładziony na działalność samorządu uczniowskiego, aby jego działanie było autentyczne i dobrze przygotowywało do rozumienia i stosowania demokratycznych zasad służenia społecznościom, społeczeństwu. Samorząd wojewódzki wspiera ten kierunek i rozszerza katalog wsparcia oraz krąg interesariuszy tego modelu działalności młodzieży.

1.3.5 Realizacja konkursów multiprzedmiotowych lub/i programowania

Działanie ma na celu upowszechnienie formuły konkursów, w których uczestnicy poza wiedzą będą mogli wykazać się umiejętnościami. Katalog umiejętności wymieniony w „Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030” jest szeroki – 15 – i stanowi dobrze opisane, jednolite źródło odniesienia do sformułowania inaczej poleceń lub wprowadzenia dodatkowych zadań wskazujących na posiadanie umiejętności. Programowanie, mimo, że jest w zakresie umiejętności cyfrowych, wymaga odrębnego potraktowania jako umiejętność najbardziej oczekiwana na przyszłym rynku pracy i realizowana już od przedszkola poprzez kodowanie. Konkursy uprawniające zwycięzców do szczególnych przywilejów (zwolnienie z egzaminów końcowych lub pierwszeństwo w dostaniu się do preferowanej szkoły/uczelni) sprawdzające umiejętności są wspierane przez Województwo Zachodniopomorskie.

1.3.6 Realizacja międzynarodowego programu powszechnej dwujęzyczności w przedszkolach regionu.

Działanie ma na celu wprowadzenie na terenie wszystkich przedszkoli regionu **Programu Powszechnej Dwujęzyczności „Dwujęzyczne Dzieci”**, którego zadaniem jest wprowadzenie dziecka w świat języka angielskiego równoległe do języka polskiego tak, aby angielski nigdy nie stał się dla niego językiem obcym. Celem pośrednim jest również doposażenie przedszkoli w monitory interaktywne oraz podniesienie kompetencji nauczycieli przedszkoli w zakresie nauczania j. angielskiego. Samorząd województwa wspiera wczesne nauczanie języków obcych.

1.3.7 Zapewnienie powszechnego dostępu uczniów do bazy interaktywnych pomocy naukowych „Corinth3D”

Celem działania jest zapewnienie wszystkim szkołom regionu dostępu do bardzo obszernej bazy pomocy naukowych oferowanych w atrakcyjnej formie 3D pobudzających wyobraźnię, budzących zainteresowanie i wykraczających poza zakres podstawy programowej szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej. Działanie zakłada również doposażenie szkół i jednostek doskonalenia nauczycieli w sprzęt gwarantujący pełny i powszechny dostęp do bazy pomocy oraz wyposażenie nauczycieli w umiejętności korzystania z bazy w procesie dydaktycznym. Województwo Zachodniopomorskie umożliwi dostęp do bazy wszystkim szkołom z terenu województwa.

II. Zwiększenie udziału osób dorosłych w edukacji

Efekt edukacji to wiedza, informacja, postawy, relacje, praca, umiejętności, zdrowie, innowacje, aktywność obywatelska, dłuższe życie, zaufanie, współdziałanie, włączenie, zaradność społeczna, trwałość rodzin, siła więzi sąsiedzkich, zdolność do kompromisu, do podejmowania ryzyka, lepsze środowisko, czyste powietrze, to ogólny dobrostan na poziomie jednostki grupy, społeczności lokalnej i mieszkańców regionu. Edukacja zindywidualizowana, odpowiadająca na konkretne potrzeby osoby, umożliwia jej dostosowanie się do wymagań, jakie stawia szybko zmieniający się świat. Już dziś wiadomo, że w ciągu pracy zawodowej każdego pracującego prawdopodobna będzie nawet kilkakrotna zmiana miejsca pracy lub jej wytworów/usług, a wraz z tym przyjdzie nieuchronna potrzeba zmiany zakresu lub poziomu umiejętności. Edukacja dorosłych jest jednym z warunków osiągnięcia takich celów, jak wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Wymaga to z jednej strony dokonania zmian w systemie edukacji, dokładnie tych, o których traktuje pierwszy cel polityki, a z drugiej strony zmian w szkolnictwie zawodowym i szkolnictwie wyższym, bo tam trzeba nadążać za szybko zmieniającymi się wymaganiami rozwojowymi. Ale już zwiększenia zdolności innowacyjnych, także wymienianych w katalogu niezbędnych dla zdobycia i utrzymania przewagi rozwojowej regionu, można spodziewać się dopiero zmieniając edukację podstawową, która kształtuje umiejętności i postawy, wychowuje, wyposaża w narzędzia uniwersalne dla rozwoju - w kompetencje. Edukacja osób dorosłych nie może zatem dotyczyć tylko niektórych zawodów (lekarz, naukowiec, nauczyciel) lecz wszystkich i musi rekompensować braki z każdego poziomu i typu edukacji. Nie może też ograniczać się do osób czynnych zawodowo. Koordynowanie w regionie uczenia się dorosłych i budowanie kultury uczenia się przez całe życie, to pośredni cel do osiągnięcia w zakresie tego celu głównego. Można go osiągnąć poprzez już funkcjonujące instytucje (na uczelniach - biura karier zawodowych, w urzędach pracy - centrach informacji i planowania karier zawodowych, w szkołach - przez doradców zawodowych) jednak nawet wtedy nie obejmą one wszystkich grup. Województwo Zachodniopomorskie będzie uaktywniać istniejące lub wskazywać inne, nowe miejsca i okoliczności, w których dorośli będą mogli świadomie planować swój rozwój i otrzymywać narzędzia do jego realizacji, będzie wspierać podnoszenie świadomości kadry zarządzającej szkoł, uczelni, zakładów pracy, przedsiębiorstw, koordynować proces uczenia się przez całe życie, budując adekwatną do potrzeb regionu strukturę i strategię kultury uczenia się przez całe życie. Najistotniejsze będą tu działania skierowane bezpośrednio do przedsiębiorców, szkół oraz organizacji pozarządowych. Przed pracodawcami niemałe wyzwanie poprawy wydajności pracy, przed szkołami - poszerzenie swej oferty edukacyjnej na społeczność lokalną, a organizacje pozarządowe powinny wpisać do swoich statutów działania edukacyjne dotyczące kształcenia umiejętności. To niektóre z nowych okoliczności kształcenia dorosłych i o ile kierunki działań pracodawców są dość precyzyjnie określone (w ciągu najbliższych 10 lat nastawienie na produktywność będzie kluczowe, należy systematycznie usuwać przeszkody dla wydajności, strategicznie zarządzając utalentowanymi pracownikami i inspirując większy ich odsetek, liderzy mogą znacznie poprawić wydajność i zainicjować ponowny wzrost przychodów), o tyle potrzeby środowiska lokalnego jako domeny działania szkół i organizacji pozarządowych dużo trudniej rozpoznać. Samorząd będzie wspierać i utrzymywać kształcenie w kierunkach społecznie istotnych, deficytowych, czy związanych z inteligentnymi specjalizacjami, szukać rozwiązań problemów na regionalnym rynku pracy takich jak np. brak nauczycieli zawodu, przedmiotów ścisłych (szczególnie fizyki), brak księgowych, rzadkie stosowanie technik wysokiej wydajności pracy w małych i mikroprzedsiębiorstwach, niski poziom innowacyjności, kształcenie zawodowe w kierunkach oczekiwanych przez zachodniopomorski rynek pracy. Edukacja dorosłych będzie traktowana jako podstawowe narzędzie osobistego rozwoju oraz niezbędny warunek rozwoju zawodowego i awansu społecznego, będzie opierała się na osobistych zasobach pracownika, umożliwiała mu awans zawodowy i inicjowanie zmian zachodzących w zakładzie pracy. Edukacja dorosłych będzie ułatwiała pełnienie ról i funkcji społecznych osobom nieaktywnym zawodowo oraz wspomagała ich ewentualny powrót na rynek pracy. Będzie uzupełniała wiedzę po okresie edukacji formalnej. Samorząd będzie wspierał kształcenie dedykowane i inicjował współpracę pomiędzy samorządami, międzysektorową i międzybranżową w tym zakresie.

Zmienia się struktura rynku pracy. Więcej osób podnosi swoje kwalifikacje, pracuje na swój rachunek lub na podstawie elastycznych form zatrudnienia. Rośnie liczba pracowników, którzy pracują zdalnie jako niezależni

wykonawcy. Tworzy się luka powstała wskutek odchodzenia na emeryturę pokolenia wyżu powojennego. Wiele krajów broniąc się przed tym, podnosiło ustawowy wiek emerytalny. Polska zrobiła odwrotnie. Jedynym dostępnym na poziomie regionu wyjściem i jednocześnie rolą edukacji jest zachęcanie do powrotu do pracy osób pozostających na emeryturze, aby podnosząc swój status ekonomiczny, mogły jednocześnie wesprzeć gospodarkę. Zadanie dla edukacji jest tu wyraźne: nacisk na uczenie się przez całe życie, zwiększenie możliwości powszechnego zdobywania kwalifikacji i powrotu do pracy osób dorosłych pozostających poza rynkiem pracy, ale także działań wobec pracujących chcących zmienić lub podwyższyć kwalifikacje, co oznacza szereg działań także na poziomie tak zwanej „srebrnej gospodarki”, a zatem zastosowania w tych grupach wiekowych edukacji nieformalnej i pozaformalnej jako dominujących typów edukacji w życiu ludzi dorosłych aktywnych i nieaktywnych zawodowo, szczególnie, że zakresie kształcenia zawodowego zostały wprowadzone przepisy ułatwiające nabywanie lub tylko stwierdzanie kwalifikacji – System Kwalifikacji Rynkowych. Ten cel szczególnie uwzględnia i te grupy wiekowe, i nowe możliwości nabywania kompetencji podstawowych, przekrojowych i zawodowych.

2.1 Zwiększenie poziomu współpracy pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.

Koordinowanie działań regionalnych interesariuszy edukacji w zakresie potrzeb rynku pracy, oczekiwań pracodawców i możliwości szkół - (typami i etapami edukacji, sektorami, branżami, pracodawcami i szkołami).

2.1.1 Tworzenie zachęt (projekty, programy) do kształcenia w kierunkach deficytowych, istotnych dla regionu.

Działanie ma na celu to, aby od początku kształcenia zawodowego szczególnie w nowym szkolnictwie branżowym (szkoły branżowe I stopnia, szkoły branżowe II stopnia, technika i szkoły policealne) odczuwalna była obecność pracodawców z regionalnego rynku pracy, aby mogli oni określać potrzeby w zakresie nowych zawodów i kwalifikacji, czyli aby uczestniczyli także w projektowaniu wyposażenia/doposażenia pracowni (działania w tym zakresie zaprojektowane są także w III celu strategicznym polityki, tu dotyczą kierunków deficytowych) i weryfikacji efektów uczenia się, aż po zatrudnianie absolwentów. Samorząd Województwa będzie wspierał wzrost liczby absolwentów kierunków kształcenia istotnych dla regionu.

2.1.2 Tworzenie zachęt dla pracodawców w postaci projektów systemowych lub grantowych dotyczących współpracy pracodawców ze szkołami zawodowymi

W ramach projektów wszystkie strony-interesariusze dobrego kształcenia zawodowego będą odnosić korzyści, podnosząc jednocześnie poziom współpracy, czyli realizując cel kierunkowy. W ramach działania możliwe będą płatne staże dla uczniów u pracodawcy, stypendia pracodawcy dla najlepszych adeptów zawodu.

2.2 Wspomaganie pracodawców w stylu zarządzania zasobami ludzkimi i stosowaniu technik wysokiej wydajności pracy poprzez wykorzystywanie umiejętności pracowników w miejscu pracy.

Działanie ma na celu stworzenie oferty szkoleniowej we współpracy z uczelniami wyższymi, urzędami pracy, doradcami zawodowymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami otoczenia rynku pracy i udostępnienie jej tym pracodawcom, którzy zechcą stosować nowoczesne sposoby zarządzania zespołem ludzi, opierać wyższą wydajność na nowoczesnych technikach wydajności pracy, dbać o budowanie marki oraz stosować obiektywny system motywowania pracowników do rozwoju osobistego, zawodowego z uwzględnieniem ich predyspozycji i kompetencji.

2.2.1 Tworzenie zachęt do podnoszenia poziomu wiedzy przedsiębiorców oraz inicjowanie ich współpracy z uczelniami wyższymi.

Działaniem może być np. „Akademia przedsiębiorcy”, której celem byłoby wyposażenie przedsiębiorców (szczególnie mikro i małych przedsiębiorstw) w wiedzę na temat technik zarządzania wydajnością pracy opartych na zadaniach, na technologii, na produkcji, na materiałach, na pracownikach oraz na temat zasad

budowania marki jako tych elementów, które mogą dać im przewagę w konkurencyjności lub pomóc w utrzymaniu się na rynku. Jednocześnie ma stworzyć im możliwość współpracy z uczelnią w zakresie innowacyjności (wsparcie od doktorantów, pracowników naukowych zaangażowanie studentów w ramach ich prac dyplomowych) oraz tworzyć okazje do podnoszenia kwalifikacji ich pracowników.

2.2.2 Wsparcie przedsiębiorców w motywowaniu pracowników do podnoszenia zakresu i poziomu umiejętności.

Działania będą przybierać formy wypracowane wspólnie przez pracowników, przedsiębiorców, doradców zawodowych i pracowników naukowych. Województwo Zachodniopomorskie będzie wspierać pracodawców w diagnozowaniu osobistych zasobów ich pracowników i poprzez to także wspierać pracowników w podnoszeniu swoich kompetencji.

2.2.3 Podnoszenie świadomości i kompetencji kadr zarządzających w zakresie skutecznego kształcenia i wykorzystywania umiejętności uczniów i pracowników.

Działanie dotyczy w szczególności: kadry zarządczej - decyzyjnej (burmistrzowie, wójtowie, prezydenci pracodawcy, rektorzy, dyrektorzy szkół, wydziałów, biur, zakładów pracy, prezesi stowarzyszeń, fundacji, organizacji sportowych) – szkolenia, kursy, warsztaty w ramach realizacji polityki kształcenia umiejętności.

2.3 Inicjowanie systemu koordynowania procesem uczenia się przez całe życie. Integracja edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej.

Województwo Zachodniopomorskie przystąpiło do programu pilotażowego i w jego ramach system musi powstać. Finansowanie tego celu kierunkowego jest już zapewnione, a działania będące skutkiem działania SRU 2030 - Strategii Rozwoju Umiejętności, mają stanowić efekt regionalnego podejścia do koordynowania procesem uczenia się przez całe życie.

2.3.1 Utworzenie i funkcjonowanie instytucji certyfikujących.

Działanie dotyczyć będzie szczególnie tych podmiotów gospodarczych, które otrzymując wsparcie w poprzednich lub obecnym okresie finansowania unijnego współpracują ze szkołami zawodowymi i tworzą sieć aktywnych instytucji współrealizujących politykę edukacyjną regionu. Tworzenie Regionalnych Centrów Kompetencji we współpracy z IBE (Instytutem Badań Edukacyjnych) będzie jednym ze skutków tego działania i będzie wspierane i inicjowane przez samorząd województwa.

2.3.2 Tworzenie ram kwalifikacji rynkowych oczekiwanych na regionalnym rynku pracy.

Dotyczą one szczególnie kierunków wyznaczonych przez inteligentne technologie określone w programie regionalnym oraz tych, na które jest zapotrzebowanie na rynku pracy. W partnerstwie z IBE i instytucjami rynku pracy samorząd województwa zrewiduje zapotrzebowanie na kwalifikacje rynkowe i wesprze ich osiąganie.

2.3.3 Aktywizacja trenerów i instruktorów różnych dyscyplin sportowych jako kształcących umiejętności.

Działanie ma na celu umożliwienie trenerom, instruktorom np. zatrudnienia w szkole, spełniając przedtem wymogi prawne (kurs pedagogiki lub stworzenie ram kwalifikacji rynkowych we współpracy z IBE), a także, na bazie już istniejącej infrastruktury sportowej regionu (orliki, boiska, stadiony) poprzez zatrudnienie ich jako animatorów w czasie i zakresie oczekiwanym przez mieszkańców dla ich zdrowia i prawidłowego rozwoju psychofizycznego. Województwo Zachodniopomorskie koordynuje i aktywnie wspiera ten kierunek działań.

2.3.4 Kształcenie i przygotowywanie nauczycieli – mistrzów i mistrzów – nauczycieli

Działanie ma na celu tworzyć żywe pomosty pomiędzy szkołami zawodowymi a zakładami pracy w postaci nauczycieli – mistrzów i mistrzów – nauczycieli także wykorzystując mechanizm kwalifikacji rynkowych i niwelując przepaść pomiędzy zapotrzebowaniem na nauczycieli zawodu, a ich liczbą w edukacji zawodowej.

Samorząd województwa we współpracy z innymi instytucjami określi skalę i rodzaj zapotrzebowania oraz zainicjuje formy współpracy szkół branżowych z pracodawcami.

2.3.5 Wspierać powrót na rynek pracy lub pozostanie na nim osób o poszukiwanych kwalifikacjach

Działanie jest realizowane poprzez walidowanie tych, które zostały nabyte w warunkach nieformalnego uczenia się. Samorząd województwa poprzez zadania wydziałów i jednostek podległych, a także współpracę z interesariuszami regionalnego rynku pracy wspiera systemy zapewniania kadr o odpowiednich kwalifikacjach.

III. Wzmocnienie zaplecza infrastrukturalnego i potencjału organizacyjnego edukacji i sportu jako miejsc i okoliczności dla osobistego rozwoju mieszkańców

Budowy, rozbudowy, adaptacje, remonty, wyposażenia: szkoły, uczelnie, sale gimnastyczne, sportowe, boiska, mała architektura rekreacyjna, zabawowa, przedszkola, żłobki, świetlice, biblioteki. Umiejętności, na których opiera się sukces człowieka przygotowanego na wszelkie wyzwania przyszłości nie powstają tylko w systemie edukacji formalnej. Powiększenie liczby miejsc i okoliczności edukacji, to ten cel.

3.1 Poprawa jakości i dostępności infrastruktury na rzecz rozwoju mieszkańców.

Miejscem w którym następuje rozwój osobowościowy mieszkańców może być szkoła, boisko sportowe, mała infrastruktura sportowa, świetlica środowiskowa lub szkolna, biblioteka, albo lokalne centrum nauki. W tym celu kierunkowym liczba i jakość tych miejsc ma ulec podniesieniu.

3.1.1 Poprawa jakości i dostępności struktury sportowej w regionie

Działanie jest kontynuacją długoletniego wsparcia finansowego oferowanego gminom regionu przez Województwo Zachodniopomorskie. Coroczna kwota, od 2 lat podniesiona do 1,5mln. zł służy gminom jako dofinansowanie wydatków majątkowych kierowanych na inwestycje sportowe i rekreacyjne. Poprawa dostępności, to również animowanie zajęć na tych obiektach w sposób zapewniający ich pełne wykorzystanie i dbałość o mienie. To działanie w które angażowani będą lokalni trenerzy i instruktorzy sportowi, aby zajęcia dla różnych grup społeczności lokalnej mogły odbywać się jak najbliżej miejsca zamieszkania.

3.1.2 Poprawa funkcjonalności i dostępności obiektów edukacyjnych.

Kontynuacja działań Województwa Zachodniopomorskiego w kierunku budowania, modernizowania, rozbudowywania, dostosowywania obiektów edukacyjnych lub wielofunkcyjnych w tym także dostosowywanie ich do wymagań klimatycznych i osób o specjalnych potrzebach. Nadal istnieje potrzeba zwiększania liczby miejsc w przedszkolach, żłobkach oraz miejsc dla wspólnych, integrujących działań w miejscowościach pozbawionych szkoły, przedszkola, świetlicy środowiskowej, boiska sportowego. Tam zaś, gdzie takie miejsca są, brakuje pomysłu lub środków na ich pełne wykorzystanie.

3.2 Budowanie współpracy z trzecim sektorem poprzez edukację i sport.

Działanie jest kontynuacją form współpracy z organizacjami pozarządowymi. Corocznie ogłaszane konkursy ofert na zadania z zakresu kultury fizycznej, a także zakresu edukacji cieszą się popularnością wśród stowarzyszeń, klubów i organizacji pozarządowych. Wśród sprawdzonych form jest także organizacja imprez sportowych, w których udział Województwa Zachodniopomorskiego polega na współfinansowaniu nagród rzeczowych.

3.2.1 Zlecanie zadań samorządu województwa w zakresie sportu i edukacji.

Obecnie jest to 6 zadań finansowanych ze środków własnych samorządu wojewódzkiego:

- 1)** Współorganizacja imprez sportowych oraz pozostałe zadania publiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej,

- 2) Wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu upowszechniania kultury fizycznej,
- 3) Współorganizacja imprez sportowych – nagrody rzeczowe,
- 4) Współorganizacja imprez sportowych o charakterze ponadregionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym,
- 5) „Zachodniopomorski Talent” – dotacja celowa dla organizacji pozarządowych z zakresu upowszechniania kultury fizycznej,
- 6) Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie inicjatyw edukacyjnych.

3.2.2 Budowanie kultury współpracy samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie działań edukacyjnych i sportowych

Działaniem będą objęte te samorzady i organizacje, które nie mają jeszcze doświadczenia we współpracy ze sobą. Wsparcie prawne, rozwiązania organizacyjne oraz inicjowanie współpracy będą formami tego działania oraz wskazywanie samorządów wiodących w takiej współpracy (działania sportowe, rekreacyjne, edukacyjne, imprezy cykliczne tworzące markę gminy).

3.3 Budowanie systemów/programów rozpoznawania potrzeb, talentów, zdolności i uzdolnień osób uczących się i wspierania ich indywidualnych ścieżek rozwoju.

Znajomość własnych zasobów i możliwości stanowi najważniejszy krok służący dalszemu rozwojowi. Niezależnie od pełnionej roli społecznej (uczeń, pracownik, przedsiębiorca, opiekun, emeryt, dziadek) każdy powinien mieć możliwość zrewidowania własnych zasobów i otrzymania wskazówek dla dalszego rozwoju, a sukcesy powinny być dostrzegane i nagradzane.

3.3.1 Wsparcie rozwoju talentów naukowych i sportowych i pedagogicznych na poziomie regionalnym

Działaniem będą objęci ci, którzy wyróżniają się jako nauczyciele, sportowcy, uczniowie, trenerzy. W stosunku do nauczycieli jednostek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie, takie działania są prowadzone-wynikają z przepisów, podobnie jest w przypadku innych samorządów. Ukierunkowanie dla kryteriów regulaminów przyznawania nagród nauczycielom na poziomie regionu, nadanie im wymogów obowiązującej polityki będzie stanowiło podstawę dla uhonorowania talentów pedagogicznych z regionu i ogłoszenia konkursu dla najlepszych spośród nich tak, jak dzieje się to w konkursach dla talentów sportowych i naukowych.

3.3.2 Zbudowanie regionalnego systemu wymiany informacji dotyczących możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu (rozwiązywania problemów, pokonywania trudności, rozwijania talentów, kształcenia umiejętności i kompetencji)

Działanie będzie polegało na zbieraniu i udostępnianiu wszystkich aktualnych informacji o działaniach (konkursy, projekty, przedsięwzięcia, programy) w których udział może być okazją do rozwoju osobistego, stanowić jego etap lub umożliwić otrzymanie pomocy, rozwiązanie problemu. Samorząd województwa we współpracy z partnerami zainicjuje taki system.

Wymiar realizacyjny polityki

Podmioty wiodące i partnerzy kluczowi polityki

Polityka Edukacyjna zakłada działania osadzone w obowiązującym prawie, ale w ramach tego prawa podejmuje także zamiar nowatorskiego podejścia do edukacji na poziomie regionalnym. Wdrażanie i monitorowanie polityki edukacyjnej wymaga współpracy i zaangażowania wielu interesariuszy wymienionych w tym dziale oraz wymaga przyjęcia na siebie przez Zarząd Województwa roli lidera.

Mając na uwadze powyższe, polityka edukacyjna jest wdrażana na dwóch poziomach zarządzania: regionalnym i powiatowym, gdzie na każdym z poziomów będą działać zarówno podmioty wiodące, jak i kluczowi partnerzy oraz partnerzy wspierający, Zakłada się jednocześnie przyjmowanie kilku ról przez tego samego partnera.

Polityka edukacyjna jest przygotowywana, koordynowana i wdrażana przez Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. W tym względzie współpracuje on bezpośrednio z wydziałami i jednostkami podległymi samorządowi województwa, dążąc do integracji działań Wydziału Edukacji i Sportu z całokształtem celów i działań realizowanych przez samorząd województwa na rzecz wypełniania przewidzianych prawem obowiązków oraz osiągania celów Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.

W zakresie kompetencji i powinności Wydziału Edukacji i Sportu leży w szczególności:

- 1) Zakładanie, prowadzenie, przekształcanie i likwidowanie szkół, placówek, zakładów kształcenia nauczycieli, prowadzonych przez Województwo.
- 2) Koordynacja działań związanych z tworzeniem wyższych szkół zawodowych.
- 3) Organizowanie doskonalenia zawodowego kierowników szkół, placówek oświatowych, zakładów kształcenia i bibliotek pedagogicznych.
- 4) Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty i Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie w przygotowywaniu regionalnej polityki oświatowej.
- 5) Wykonywanie obowiązków statystycznych w zakresie oświaty.
- 6) Współdziałanie z Pełnomocnikiem ds. edukacji i młodzieży oraz jednostkami organizacyjnymi Urzędu w sprawach edukacji i młodzieży.
- 7) Przygotowywanie dofinansowania projektów oświatowych o zasięgu regionalnym.
- 8) Tworzenie warunków organizacyjno-prawnych i ekonomicznych dla rozwoju kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży w Województwie Zachodniopomorskim.
- 9) Wspieranie przedsięwzięć w zakresie organizowania szkolenia sportowego młodzieży oraz kadry instruktorskiej i sędziowskiej.
- 10) Współdziałanie z powiatami i gminami w zakresie upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej i sportu w Województwie.
- 11) Prowadzenie spraw związanych ze współpracą ponadregionalną oraz transgraniczną w sporcie.
- 12) Współdziałanie z podmiotami zagranicznymi w organizacji międzynarodowych imprez sportowych.

Cele polityki są realizowane w partnerstwie z innymi wydziałami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Edukacja, jej efekty i nawiązania do niej stanowią kluczowy aspekt działań na rzecz podnoszenia kompetencji mieszkańców oraz ich zdolności do osobistego i wspólnotowego rozwoju, a tym samym osiągnięcia przyjętych celów. Polityka edukacyjna koresponduje z następującymi obszarami aktywności poszczególnych jednostek samorządu województwa:

Gabinet Marszałka:

- 1) Planowanie i realizacja projektów związanych z edukacją obywatelską i patriotyczną młodzieży oraz kształtowaniem tożsamości regionalnej – organizowanie lekcji historii i demokracji, lekcji samorządowych i wiedzy o regionie.
- 2) Podejmowanie inicjatyw służących upowszechnianiu wiedzy historycznej, pielęgnowaniu polskości i integracji wspólnot samorządowych, w tym realizacja projektów na rzecz umacniania tożsamości kulturowej i społecznej oraz promocji fundamentalnych wartości prorodzinnych.

Wydział Współpracy Społecznej:

- 1) Edukacja na rzecz aktywizacji poprzez organizowanie spotkań, warsztatów, szkoleń i konferencji dla organizacji pozarządowych województwa oraz pracowników Urzędu.
- 2) Pomoc w nawiązywaniu partnerstw samorządów, organizacji i innych partnerów. inspirowanie do wspólnej realizacji projektów, animowanie współpracy organizacji z samorządem, wspieranie wdrażania modelowych rozwiązań w zakresie współpracy,
- 3) Wspieranie promocji i organizacji wolontariatu na terenie województwa.
- 4) Promowanie III sektora pozarządowego, dobrych praktyk i rozwiązań stosowanych przez organizacje pozarządowe m.in. w ramach konkursu Zachodniopomorski Lider NGO.
- 5) Tworzenie, współtworzenie i realizacja projektów w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, finansowanych ze środków zewnętrznych np. projekt dotyczący edukacji w zakresie przeprowadzania konsultacji społecznych. "Konsultujesz – Decydujesz!"

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki:

- 1) Dynamizacja międzynarodowych kontaktów wyższych uczelni Pomorza Zachodniego i - poprzez to – promocja języka i kultury polskiej.
- 2) Aktywizacja postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży szkolnej i budowaniu tożsamości Europejczyka.
- 3) Wymiana doświadczeń w zakresie zasad nowoczesnego rozwoju, budowania regionalnego systemu innowacji, edukacji i budowania społeczeństwa informacyjnego.
- 4) Wspieranie przedsięwzięć na rzecz rozwoju kultury w regionie, w tym szczególnie jej bogactwa i różnorodności, oraz kształtowaniu warunków dla partnerstwa w zakresie rozwoju edukacji i szkolnictwa.
- 5) Realizacja zadań wynikających z Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020, w szczególności realizacja zadań wynikających z Programu Współpracy Transgranicznej Krajów Meklemburgia-Pomorze Przednie/Branderburgia/Województwo Zachodniopomorskie (INTERREG VA)
- 6) Nadzór nad Sekretariatem do spraw Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego.
- 7) Realizacja spraw dotyczących szkolnictwa w zakresie edukacji morskiej.

Wydział Ochrony Środowiska:

Prowadzenie działań związanych z edukacją ekologiczną i promocją zrównoważonego rozwoju w Województwie, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Wydział Zdrowia:

Współpraca z ministerstwem zdrowia, podmiotami leczniczymi samorządu województwa oraz innymi wydziałami Urzędu w zakresie projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Wydział Społeczeństwa Informatycznego i Informatyki:

- 1) Koordynowanie prac koncepcyjno - programowych w ramach regionalnych i lokalnych projektów dotyczących budowy społeczeństwa informacyjnego.
- 2) Inicjowanie, przygotowanie oraz koordynowanie projektów dotyczących budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie.
- 3) Inicjowanie i kształtowanie współpracy z instytucjami administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innymi zainteresowanymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego.
- 4) Współpraca z partnerami społecznymi i uczelniami uczestniczącymi w procesie wdrożenia idei społeczeństwa informacyjnego.

Wojewódzki Urząd Pracy:

- 1) Koordynowanie realizacji programów aktywizacji zawodowej przy współfinansowaniu Europejskiego Funduszu Społecznego (projekty realizowane w ramach PO WER)
- 2) Świadczenie usług poradnictwa zawodowego.
- 3) Współpraca na terenie województwa w zakresie organizacji szkoleń, przygotowania zawodowego dorosłych i staży.
- 4) Współdziałanie z właściwymi organami oświatowymi w harmonizowaniu kształcenia i szkolenia zawodowego z potrzebami rynku pracy.

Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego:

- 1) Opieka nad młodymi talentami i wspieranie inicjatyw służących ich rozwojowi artystycznemu.
- 2) Prowadzenie spraw dotyczących udzielania dotacji z zakresu kultury i nauki publicznym uczelniom wyższym Województwa.
- 3) Współpraca z Akademią Sztuki w zakresie rozwoju kultury i dziedzictwa narodowego regionu.
- 4) Współdziałanie ze strukturami szkolnictwa artystycznego regionu.
- 5) Wspieranie i promocja edukacji kulturalnej.
- 6) Wspieranie organizacji kulturalnych i naukowych o szczególnym znaczeniu dla Województwa

Sekretariat ds. Młodzieży:

- 1) Współpraca z organizacjami młodzieżowymi.
- 2) Koordynowanie współpracy międzynarodowej młodzieży.
- 3) Współpraca z jednostkami samorządowymi, rządowymi w zakresie polityki młodzieżowej.
- 4) Powoływanie i współpracy z regionalnym przedstawicielstwem młodzieży.
- 5) Współpraca z instytucjami i organizacjami zagranicznymi, szczególnie w regionie Morza Bałtyckiego w zakresie polityki młodzieżowej.
- 6) Wolontariat młodzieży.
- 7) Budowania sieci informacji młodzieżowej.

Wydział Zarządzania Strategicznego:

- 1) Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia powiązań gospodarki z sektorem nauki.
- 2) Bieżąca współpraca z Wydziałem Edukacji i Sportu w zakresie aktualizacji i realizacji Strategii Rozwoju Województwa w kwestii edukacji.

Centrum Inicjatyw Gospodarczych:

- 1) Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia powiązań gospodarki z sektorem nauki, w tym inicjowanie oraz wspieranie działań wzmacniających innowacyjność oraz kreatywność w regionie.
- 2) Współpraca z uczelniami, centrami transferu technologii i jednostkami naukowo-badawczymi.
- 3) Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie w przedmiocie programowania i wdrażania aktywnych form pobudzania przedsiębiorczości na rynku pracy.

Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- 1) Wypracowania i wdrożenia modeli kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych m.in. pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji.
- 2) Podnoszenie kompetencji pracowników sektora wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, w szczególności asystentów rodziny, pedagogów szkolnych i środowiskowych, organizatorów oraz koordynatorów

pieczy zastępczej, pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych wszystkich typów (instytucjonalnych oraz rodzinnych), kadre ośrodków adopcyjnych, poprzez organizację i prowadzenie szkoleń, warsztatów, seminariów i konferencji, forum wymiany doświadczeń, wizyty studyjne i inne formy rozwoju oraz doskonalenia zawodowego.

Wśród partnerów kluczowych znajdują się wydziały lub jednostki organizacyjne UM, jeśli nie będą one pełniły roli podmiotu wiodącego i ich kompetencje będą gwarantowały/umożliwiały realizację celu.

Partnerzy wspierający realizację polityki

Samorząd podejmuje działania włączające w realizację polityki edukacyjnej jednostki samorządu działające na terenie województwa jako podmioty nadzorujące placówki edukacyjne na poziomie nauczania przedszkolnego, podstawowego i średniego. Szkoły i działające w ich otoczeniu społeczności lokalne są bezpośrednimi odbiorcami świadczonego wsparcia (w wymiarze materialnym, merytorycznym i organizacyjnym), ale także partnerami w przygotowaniu działań, źródłem wiedzy, doświadczeń i inspiracji. Angażowane do działania i podejmowania wspólnych projektów są także struktury organizacyjne regionalne i międzypowiatowe mające potencjał dla wsparcia realizacji polityki edukacyjnej. W realizację polityki angażowane są podmioty skupiające i komunikujące interesariuszy rynku pracy i wiodących procesów ekonomicznych. Na poziomie kraju szczególną rolę w tym względzie przypada Radzie Dialogu Społecznego jako najważniejszej instytucji krajowego dialogu społecznego w Polsce, stanowiącej forum współpracy i dialogu trójstronnego strony pracowników i strony pracodawców oraz strony rządowej. Z operacyjnego i praktycznego punktu widzenia istotne jest prowadzenie dialogu z podmiotami działającymi na poszczególnych szczeblach jednostek samorządu terytorialnego. Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego wyraża opinie i stanowiska w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa. Dodatkowo WRDS może rozpatrywać sprawy społeczne lub gospodarcze powodujące konflikty między pracodawcami i pracownikami, jeżeli uzna te sprawy za istotne dla zachowania pokoju społecznego.

Szczególny status samorząd województwa nadaje współpracy w realizacji polityki z placówkami doskonalenia nauczycieli tj. Zachodniopomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Szczecinie, Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie (ul. Hoża 6), Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Stargardzie oraz siecią doradców metodycznych w województwie zachodniopomorskim tworzoną przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty. Wykorzystywane są także doświadczenia Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku Pracy realizowanego w ramach umowy pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, a Powiatowymi Urzędami Pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego, umożliwiającego monitorowanie procesów społeczno-gospodarczych w regionach oraz powiatach województwa zachodniopomorskiego, a w konsekwencji podnoszenie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców powiatów poprzez dostarczenie instytucjom wspierającym rozwój zatrudnienia niezbędnych informacji i danych, dotyczących planowanych form oraz kierunków działań aktywizujących zgodnych z potrzebami lokalnego rynku pracy.

Inną inicjatywą uwzględnianą w ramach realizacji polityki jest Partnerstwo Lokalne Na Rzecz Rozwoju Regionalnego Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim powołane na mocy Umowy Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Rozwoju Regionalnego Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, a Uczelniami Wyższymi z terenu województwa zachodniopomorskiego. Partnerstwo sprzyja rozwojowi regionalnego rynku pracy, w tym m.in.: rozwój przedsiębiorczości, dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, ograniczenie zjawiska bezrobocia i wykluczenia społecznego, a także rozwój i integrację obszaru badawczego w zakresie procesów społeczno-gospodarczych w regionie.

Ponadto istotnymi partnerami samorządu województwa w realizacji polityki są:

- jednostki samorządu terytorialnego – współpraca z nimi w ramach realizacji działań polityki to m.in: dostosowywanie sieci placówek kształcenia zawodowego w odniesieniu do oczekiwań rynku pracy i możliwości – warunków lokalnych w uzgodnieniu ponadlokalnym – regionalnym, wytyczenie kierunków rozwoju edukacji lokalnej w oparciu o politykę edukacyjną regionu, przyjęcie programów lokalnej interwencji rozwojowej do standardów wypracowywanych w ramach polityki i ustanowienie trybu zarządzania nimi oraz stosowania rozwiązań organizacyjno-metodycznych upowszechnianych przez samorząd; koordynacja celów i metod nauczania z wykorzystaniem upowszechnianych przez samorząd województwa treści i rozwiązań organizacyjno – metodycznych, zaangażowanie w działania wskazane jako kluczowe dla realizacji celów polityki edukacyjnej, wsparcie organizacyjne w realizacji działań w zakresie kompetencyjnym przypisanym samorządom terytorialnym;
- instytucje i organy administracji rządowej, w tym szczególnie Zachodniopomorski Kurator Oświaty – współpraca w zakresie uzgadniania sieci szkół zawodowych, konkursów przedmiotowych, współdziałania doradców metodycznych oraz koordynowania współpracy placówek doskonalenia nauczycieli w regionie, MEiN – współpraca szczególnie z Departamentem Kształcenia Zawodowego w zakresie kreowania kierunków kształcenia zawodowego dla województwa zachodniopomorskiego, udział w pilotażu Koordynowanie regionalnego systemu uczenia się przez całe życie oraz - Instytut Badań Edukacyjnych – współpraca w zakresie rekomendowania Instytucji Certyfikujących, tworzenia ram kwalifikacji rynkowych, budowania kultury uczenia się przez całe życie, organizowania współpracy IBE z wyższymi szkołami zawodowymi w regionie;
- instytucje związki i federacje samorządowe, w tym szczególnie ze Związkiem Województw Rzeczypospolitej Polskiej w kwestii opiniowania projektów ustaw i rozporządzeń oraz reprezentowania ZWRP w „Komisji do spraw monitorowania finansów oświaty” oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Koszalińsko - Kołobrzesko - Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, Związek Miast Polskich w zakresie wspierania ich projektów, programów i strategii w fazie tworzenia i realizacji dotyczących sfery edukacyjnej lub rynku pracy;
- zachodniopomorskie szkoły wyższe – współpraca w zakresie kierunków i modelu kształcenia i doksztalcania nauczycieli, przygotowywaniu oferty szkoleń i konferencji dla przedsiębiorców, wspierania w motywowaniu zdolnych studentów do podejmowania studiów na terenie regionu;
- organizacje pozarządowe – włączenie się w działania na terenach lokalnych słabo „nasyconych” podmiotami III sektora oraz wsparcie osiągania celów polityki edukacyjnej poprzez dobór form działania i grup odbiorców – „kurs na umiejętności”;
- związki pracodawców – współpraca w zakresie upowszechniania współpracy przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi z regionu w kwestii praktyk i staży uczniowskich, doskonalenia nauczycieli zawodu;
- instytucje rynku pracy w tym szczególnie OHP w zakresie monitorowania jakości kształcenia młodocianych pracowników oraz instytucje dialogu społecznego na rynku pracy, w tym Wojewódzka Rada Rynku Pracy w zakresie jej statutowej działalności;
- organizacje i federacje naukowe, szczególnie Zachodniopomorska Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Szczecinie w zakresie wspierania talentów pedagogicznych z konkursu FSNT NOT w Szczecinie na „Wyróżniającego się Nauczyciela i Opiekuna Młodzieży” oraz techniczno-inżynierskich z konkursu ZFSNT NOT RRZ w Szczecinie „Wyróżniający się Młody Technik/Inżynier”, rozwiązywania problemów kadrowych – deficyt nauczycieli przedmiotów ścisłych i technicznych, księgowych.

Wszyscy interesariusze edukacji i rynku pracy oraz podmioty tworzące ich potencjał są zaproszeni do współtworzenia i realizacji polityki edukacyjnej województwa zachodniopomorskiego. Zapraszanie do wspólnego udziału w realizacji polityki edukacyjnej regionu będzie prowadzone przy każdej okazji, a promowanie jej celów strategicznych i kierunkowych powinno być prowadzone z zachowaniem zasad marketingu jako kampania społeczna dla każdego celu odrębnie. Polityka tworzy przestrzeń do stawiania

diagnoz, formułowania celów i podejmowania działań, które służą wspólnemu dobru w oparciu o wiedzę i wszechstronne przygotowanie całej społeczności. Poprzez zapisy polityki samorząd województwa uczestniczy w kreowaniu wizji edukacji na poziomie państwa, określaniu jej priorytetów i form działania. Zarazem stanowi ona dla jednostek samorządu terytorialnego punkt odniesienia w zakresie kreowania własnych przedsięwzięć i ukierunkowania funkcjonowania placówek edukacyjnych w ramach ogólnokrajowych ram programowych. W tym zakresie polityka edukacyjna wyraża przywiązanie do kluczowych wartości związanych z godnością każdej osoby, jej prawem do stanowienia i osobistego rozwoju, a także otwartym podejściem do kultury, pracy naukowej, praw obywatelskich, idei równości, sprawiedliwości i wzajemnego szacunku.

Współpraca ze wszystkimi interesariuszami zaangażowanymi w ramach projektowanej polityki w procesy na rzecz nabywania umiejętności umożliwi m.in.:

- ujednolicenie polityk lokalnych do ram polityki regionalnej, co zapewni lepszą ich skuteczność i umożliwi skuteczne zarządzanie polityką w ramach regionu,
- zwiększenie aktywności edukacyjnej i zawodowej we wszystkich grupach społecznych, a zwłaszcza narażonych na wykluczenie,
- upowszechnianie przekonania, że posiadanie i wykorzystywanie umiejętności jest warunkiem osiągania korzyści indywidualnych, gospodarczych i społecznych,
- skuteczny przepływ informacji o kursach, popycie i podaży na określone umiejętności na rynku pracy.

Narzędzia realizacji i zarządzania polityką.

Polityka edukacyjna realizowana jest w oparciu o budżet Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, pozyskiwane przez niego środki i podejmowane projekty oparte na finansowaniu zewnętrznym, a także na działaniach realizowanych w ramach funduszy europejskich, ze szczególnym uwzględnieniem Regionalnego Programu Operacyjnego i innych źródeł, w wykorzystanie których zaangażowany jest samorząd województwa.

Wdrożenie polityki przybiera formę:

- monitorowania i analizowania trendów edukacyjnych oraz szerokiego spektrum uwarunkowań wpływających na rolę oraz praktykę funkcjonowania edukacji;
- wzmacnianie formalne, organizacyjne i infrastrukturalne podległych jednostek służące pełniejszemu dążeniu do uzyskania dobra wspólnego w zakresie wsparcia edukacji;
- opracowywania, upowszechniania i wdrażania rozwiązań systemowych, materiałów metodycznych, informacyjnych, szkoleniowych i promocyjnych;
- konsultowania i uzgadniania formułowanych rozwiązań i podejść, prowadzenie wielopoziomowego dialogu ze wszystkimi uczestnikami regionalnego rynku edukacji, a także podmiotami działającymi w wymiarze międzyregionalnym i krajowym;
- dystrybucji środków przeznaczonych na wsparcie partnerów i podmiotów działających w sferze edukacji, w oparciu o przyjęte formalne tryby procedowania i postępowania;
- animowanie dialogu społecznego i międzyinstytucjonalnego dotyczącego edukacji, jej roli w społeczeństwie oraz dynamiki i konsekwencji dokonujących się zmian.

Samorząd województwa dąży do uwzględnienia celów i metod działania, a także zaawansowanego podejścia do edukacji jako fundamentu rozwoju, w ramach wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) jako formy współpracy samorządów współfinansowanej ze środków Funduszy Europejskich. Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie mogą realizować wspólne cele i wskazują przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Taka formuła umożliwia wyjście poza sztywne granice administracyjne samorządów, co ma się przełożyć na większe

oddziaływanie realizowanych wspólnie przedsięwzięć, także w dziedzinie edukacji i jej związków z gospodarką oraz podnoszeniem potencjału lokalnych społeczności.

Rozwiązania z dziedziny edukacji zapisane bezpośrednio w polityce lub wynikające z jej logiki są proponowane do uwzględniania w kontraktach samorządowych - negocjacyjnym narzędziu dla planowania i realizacji zintegrowanych przedsięwzięć istotnych dla rozwoju danego obszaru, tworzonym w oparciu o współpracę wszystkich partnerów procesów rozwojowych (samorząd, przedsiębiorcy, sektor edukacji i nauki, organizacje pozarządowe) obecnych na danym obszarze. KS realizowane są przede wszystkim w celu wzmocnienia rozwoju gospodarczego obszaru nim objętego, będącego podstawą do zapewnienia spójności społecznej i infrastrukturalnej. Przyjęte w KS założenia rozwojowe powinny być spójne z dokumentami strategicznymi Województwa Zachodniopomorskiego oraz stanowić odpowiedź na określone dla województwa regionalne specjalizacje. W związku z tym istnieje pełne uzasadnienie dla uzgadniania ich z uwzględnieniem zapisów polityki edukacyjnej oraz w toku integracji regionalnego i lokalnego systemu wspierania gromadzenia, zarządzania i transferu wiedzy.

Harmonogram wdrażania i realizacji polityki.

Od momentu przyjęcia Polityki Edukacyjnej jako polityki rozwojowej Województwa Zachodniopomorskiego rozpocznie się pierwsza faza - wdrażanie. W tej fazie dominować będą uzgodnienia, doprecyzowania, rozmowy. Na pewno pierwsze będą konsultacje i spotkania z kandydatami na podmioty kluczowe. Tu dominować będą spotkania informacyjno – konsultacyjne (konsultacje on line), przekazywanie stanowisk, opinii, rozmowy, uzgadnianie metod osiągania celów, wybór indykatorów i benchmarków poszczególnych celów, a także budowanie działań i poddziałań oraz określanie sposobów zarządzania. Możliwe jest zarządzanie na poziomie działań, w obrębie jednego celu kierunkowego, a także zbudowanie innych struktur zarządzania (np. zarządzanie wskroś - między celami), skoro są one tak zbudowane (komplementarnie, liniowo i spiralnie). Kolejne będzie ustalanie i poszukiwanie partnerów wspierających osiągnięcie konkretnych celów lub zaangażowanych w konkretne działania.

Faza druga to część realizacyjna polityki. Jej początek jest możliwy w każdym czasie, ale zawsze po fazie pierwszej, po uzgodnieniach. Część realizacyjna polityki edukacyjnej będzie miała zapewne kilkanaście startów poprzedzonych uzgodnieniami. W tej fazie należy zacząć jednoczesne realizowanie działań polityki, nie przestając przy tym nadal wdrażać polityki na polach jeszcze nią nie objętych lub realizując kolejne kroki na polach już przez nią zaabsorbowanych i monitorując jednocześnie jej kierunki, i badając oczekiwane efekty. W ten sposób narzędzia monitorowania i realizacji będą stosowane jednocześnie.

W tej sytuacji trudno stworzyć jednolity i jednoznaczny harmonogram. Można tylko ustalić kolejność i ewentualne granice czasowe dla fazy pierwszej - sierpień 2022. Ten termin zapewni utrwalenie istnienia polityki w zaprojektowanym rozwoju, ujęciu działań wymagających finansowania ze środków własnych województwa w budżecie kolejnego roku kalendarzowego. Druga faza jest trudna lub wręcz niemożliwa do jednoznacznego zaplanowania w czasie, ale działania, które miałyby być sfinansowane ze środków unijnych, muszą rozpocząć się najpóźniej w roku 2027.

Biorąc pod uwagę tak dużą i różnorodną grupę interesariuszy, należy przedstawić im korzyści wynikające z realizacji polityki edukacyjnej.

Warunki krytyczne realizacji polityki.

Cele projektowanej polityki edukacyjnej stawiają wyzwania wielu interesariuszom edukacji, a nawet wykraczają poza dotychczasowe jej pola, absorbując coraz to nowe grupy, okoliczności i miejsca. Poszerza się w ten sposób także wachlarz narzędzi oddziaływania edukacji, przyspiesza zakładany sukces. Są one pomyślane tak, że jedne są kontynuacją innych lub tworzą niezbędny pomost realizacyjny wobec siebie.

Pierwszym zagrożeniem jest w tej sytuacji niekomplementarne wdrożenie polityki na terenie regionu. Nie uda się polityka, jeśli któryś z celów zostanie np. uznany za mniej ważny, stąd nie podejmie się działań służących

jego realizacji lub działania te zostaną przesunięte w czasie. Zagrożenie to można łatwo zniwelować przekazując kompetencje zarządzania polityką wraz z istotnymi dla jej wykonywania narzędziami w jedne ręce np. marszałka merytorycznego ds. edukacji.

Drugim zagrożeniem jest brak dostatecznego finansowania działań w ramach wszystkich celów. Wprawdzie nie wszystkie działania opierają się o dodatkowe finansowanie, ale jest ich niewiele wśród zagwarantowanych obowiązującym prawem ogólnym (np. doskonalenie zawodowe nauczycieli, Krajowy Fundusz Szkoleń) lub realizowanych przez samorząd województwa w ramach prawa miejscowego i z wyłącznych funduszy województwa („Stypendia Marszałka dla młodzieży rozpoczynającej studia na uczelniach zachodniopomorskich”, „Program pomocy finansowej dla jednostek samorządu terytorialnego województwa zachodniopomorskiego na poprawę lub modernizację małej infrastruktury sportowej”, „Prowadzenie interdyscyplinarnego wojewódzkiego systemu współzawodnictwa sportowego w sporcie szkolnym”, „Upowszechnianie sportu w środowiskach wiejskich”, Propagowanie idei olimpijskiej wśród mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży”, „Rozwój sportu paraolimpijskiego w Województwie Zachodniopomorskim”, „Nagrody konkursowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla najlepszych zawodników w zawodach sportowych”, „ Nagrody finansowe dla najlepszych sportowców i trenerów Województwa Zachodniopomorskiego – Gala Sportu Zachodniopomorskiego, „Stypendia sportowe za osiągnięcie wysokich wyników sportowych”, „Współorganizacja imprez sportowych”), które po pierwsze - przynajmniej w ramach kompetencji Wydziału Edukacji i Sportu - częściej dotyczą sportu niż edukacji, a po drugie - nie uwzględniają celów edukacyjnych. Naprawienie tego jest łatwe i bardzo uzasadnione wobec poszerzania pól edukacji dla celów realizacyjnych polityki.

Aby zmniejszyć to zagrożenie, wystarczy umieścić kluczowe działania i poddziałania w WPF – jeśli ich finansowanie opiera się wyłącznie na środkach samorządu wojewódzkiego lub zagwarantować ich realizację w projektach systemowych finansowanych ze środków RPO lub innych funduszy unijnych lub zewnętrznych. Finansowanie działań zaplanowanych w polityce uwzględnia też stronę jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców.

Istotną możliwość sfinansowania prawie w 100 % działań zaplanowanych w Polityce Edukacyjnej stanowią dwa projekty zgłoszone do Krajowego Programu Odbudowy: Budowanie na terenie województwa zachodniopomorskiego Kultury Uczenia się Przez Całe Życie w tym odbudowanie rangi kształcenia zawodowego – projekt zaplanowany na najbliższe 4 lata, zawierający wszystkie działania wynikające z celu strategicznego nr 1 i nr 3 Polityki Edukacyjnej WZ i oszacowany na 370 000 000, 00 zł. oraz drugi projekt: Odbudowa kapitału edukacyjnego województwa zachodniopomorskiego poprzez kształtowanie umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych dzieci, młodzieży i osób dorosłych uczących się – projekt zaplanowany także na najbliższe 4 lata, realizujący wszystkie działania zaplanowane w celu strategicznym nr 2 i nr 3 Polityki Edukacyjnej WZ i oszacowany na 400 000 000,00 zł. Finansowanie PE WZ w tym przypadku nie stanowiłoby żadnego zagrożenia.

Zagrożenie stanowi również niezyskanie konsensusu w grupie partnerów wiodących i kluczowych. Konsensus jako każdorazowa forma uzyskania zgody co do programu realizującego (działań i poddziałań) dany cel jest gwarancją lepszego rozwiązania wszystkich potencjalnych problemów oraz lepszych decyzji, dzięki uwzględnieniu wkładu wszystkich zainteresowanych stron. Zapewni też skoordynowane wdrażanie procesu realizującego politykę, będzie stanowił podstawę większej współpracy poprzez utrzymanie jednakowego poziomu referencyjności działań, gwarantującego poszanowanie wszystkich stron. Dodatkowo proces wdrażania i realizacji polityki edukacyjnej na szczeblu decyzyjnym poprzez formy szanujące podmiotowość i w ramach grupy partnerów tego samego szczebla realizacyjnego, dobrze świadczy o polityce, która m.in. ma na celu kształcenie właśnie umiejętności współpracy w grupie.

Kolejne zagrożenie to markowane włączenie się lub zadeklarowany brak zainteresowania włączeniem się do realizacji polityki (choć to drugie jest o wiele lepsze, niż pierwsze podejście) partnerów kluczowych lub wspierających. Wprawdzie nie zahamuje to realizacji polityki, ale mocno ją spowolni i skomplikuje proces

monitorowania lub odłączy niektórych interesariuszy jako beneficjentów jej sukcesu. Zniwelowanie tego zagrożenia zapewni przyjęcie przez samorząd województwa roli faktycznego kreatora – lidera zmiany.

Największy ciężar działań, w uwzględnieniu ilościowym, spada na nauczycieli. To oni będą beneficjentami większości działań zaplanowanych w polityce i to na wszystkich poziomach edukacji: od nauczycieli w przedszkolach do nauczycieli akademickich. Ten fakt, wobec niekomfortowej obecnie sytuacji w tej grupie zawodowej (obciążenie nauczaniem zdalnym, niski status ekonomiczny nauczycieli i brak perspektyw na jego zmianę, brak szacunku i zaufania do zawodu ze strony państwa i rodziców, średnia wieku w zawodzie i przeciążenie nieustającymi zmianami w prawie oświatowym i reformami powodującymi poczucie niestabilności i wypalenia zawodowego) stanowi największe zagrożenie dla powodzenia projektowanej polityki edukacyjnej. Formami zaradczymi wobec tego zagrożenia są wprost działania i podziałania zaplanowane w polityce, które w sposób przemyślany będą skutkować min odbudowywaniem prestiżu zawodu. Niezbędne będzie tu zaangażowanie partnera kluczowego – jednostek samorządu terytorialnego oraz włączenie wszystkich szkół poprzez projekty systemowe, dających możliwość objęcia działaniem wszystkich osób z określonej grupy odbiorców, a także oparcie na tych nauczycielach, którzy działają w poczuciu misji. Polityka edukacyjna zakłada ich wzmacnianie i wspieranie.